

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет фінансів

Кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«Корпоративні фінанси»
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Інвестиційне кредитування малого і середнього бізнесу»

здобувачки Шкрабової Анастасії Вячеславівни _____

Науковий керівник: старший викладач кафедри
корпоративних фінансів і контролінгу Круш В.В.

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри корпоративних фінансів і контролінгу:
доктор економічних наук, професор, Терещенко Олег
Олександрович

КИЇВ 2024

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 70 сторінок, 17 таблиць, 8 рисунків, список використаних джерел з 56 найменувань, додатки.

«Інвестиційне кредитування малого та середнього бізнесу»

Об'єкт дослідження – процес інвестиційного кредитування підприємств малого і середнього бізнесу.

Предмет дослідження – фінансово-економічні відносини, що виникають у процесі інвестиційного кредитування підприємств малого і середнього бізнесу

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – дослідити особливості інвестиційного кредитування підприємств малого і середнього бізнесу, оцінити інвестиційну привабливість підприємств малого і середнього бізнесу на прикладі ТОВ «КЖХ» на основі діагностики його фінансового стану і кредитоспроможності, дослідити та запропонувати основні напрями активізації інвестиційного кредитування підприємств малого і середнього бізнесу в Україні.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- визначити економічну сутність та види інвестиційного кредитування;
- з'ясувати завдання та цілі інвестиційного кредитуванні підприємств малого і середнього бізнесу;
- розглянути організацію процесу банківського інвестиційного кредитуванні підприємств;
- дослідити сучасний стан малого і середнього бізнесу в Україні;
- здійснити аналіз фінансового стану та оцінка кредитоспроможності ТОВ «КЖХ»;
- провести аналіз інвестиційного проєкту та оцінити його ефективність;
- дослідити програми інвестиційного кредитування для підприємств МСБ від вітчизняних банків;
- проаналізувати досвід інвестиційного кредитування суб'єктів МСБ у зарубіжних країнах;
- визначити проблеми інвестиційного кредитування підприємств МСБ в Україні та шляхи їх вирішення.

Практичне значення отриманих результатів. На основі діагностики фінансового стану та оцінки кредитоспроможності підприємства досліджено інвестиційну привабливість ТОВ «КЖХ», запропоновано інвестиційний проєкт для досліджуваного підприємства з оцінкою ключових показників ефективності інвестиційного проєкту. Оцінено перспективи і шляхи покращення діяльності ТОВ «КЖХ».

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2024.

Рік захисту роботи 2024.

Ключові слова: інвестиційне кредитування, малий та середній бізнес, аналіз фінансового стану, оцінка кредитоспроможності підприємства, інвестиційний проєкт.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	6
1.1 Економічна сутність та види інвестиційного кредитування	6
1.2 Завдання та цілі інвестиційного кредитуванні підприємств малого і середнього бізнесу	12
1.3 Організація процесу банківського інвестиційного кредитуванні підприємств та сучасний стан малого і середнього бізнесу	14
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «КЖХ»	23
2.1. Діагностика фінансового стану та оцінка кредитоспроможності ТОВ «КЖХ»	23
2.2. Аналіз інвестиційного проєкту та оцінювання його ефективності	33
2.3. Програми інвестиційного кредитування для підприємств МСБ від вітчизняних банків	41
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МСБ	47
3.1 Досвід інвестиційного кредитування суб'єктів МСБ у зарубіжних країнах .	47
3.2 Проблеми інвестиційного кредитування підприємств МСБ в Україні та шляхи їх вирішення	56
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ	69

ВСТУП

Малий і середній бізнес (МСБ) для України є основним та ключовим елементом розвитку економіки нашої країни. Інвестиційне кредитування дозволяє розвивати МСБ, що в свою чергу призводить до створення нових робочих місць, інновацій та підвищенні конкурентоспроможності бізнесу. В Україні МСБ великий відсоток економічної діяльності від всієї економіки. А питання забезпечення доступу до фінансування є надзвичайно актуальним.

Відсутність потрібного в такий не простий час фінансування, обмежує можливості розвитку МСБ, що сприяє подальшому зменшенню компаній, при цьому знижуючи їхній внесок в економіку України. Таким чином, дослідження у сфері інвестиційного кредитування МСБ є важливим для визначення шляхів покращення доступу до фінансування та підтримки розвитку цього сектору.

Інвестиційне кредитування та його проблеми для МСБ були предметом численних досліджень. В Україні, дослідники Н. Рибак (N. Rybak) та В. Беляєва (V. Belyaev) розглядають перешкоди, з якими стикаються малі та середні підприємства при отриманні фінансування. Також роботи таких авторів, як : А. Вожжов, Н. Попова, Іванець І.В., Жолнерчик Г.Ю., А.А. Пересади та Т.В. Майорової широко розкривали проблематику інвестиційного кредитування.

Однак, багато проблем залишається і досі нерозв'язаною, такі як впровадження нових фінансових інструментів та механізмів підтримки інвестиційного кредитування МСБ.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – дослідити особливості інвестиційного кредитування підприємств малого і середнього бізнесу, оцінити інвестиційну привабливість підприємств малого і середнього бізнесу на прикладі ТОВ «КЖХ» на основі діагностики його фінансового стану і кредитоспроможності, дослідити та запропонувати основні напрями активізації інвестиційного кредитування підприємств малого і середнього бізнесу в Україні.

Завдання, які поставлено та необхідно вирішити для досягнення остаточної мети, включають наступні моменти:

- визначити економічну сутність та види інвестиційного кредитування;
- з'ясувати завдання та цілі інвестиційного кредитуванні підприємств малого і середнього бізнесу;
- розглянути організацію процесу банківського інвестиційного кредитуванні підприємств;
- дослідити сучасний стан малого і середнього бізнесу в Україні;
- здійснити аналіз фінансового стану та оцінка кредитоспроможності ТОВ «КЖХ»;
- провести аналіз інвестиційного проекту та оцінити його ефективність;
- дослідити програми інвестиційного кредитування для підприємств МСБ від вітчизняних банків;
- проаналізувати досвід інвестиційного кредитування суб'єктів МСБ у зарубіжних країнах;
- визначити проблеми інвестиційного кредитування підприємств МСБ в Україні та шляхи їх вирішення.

Об'єкт дослідження – процес інвестиційного кредитування підприємств малого і середнього бізнесу.

Предмет дослідження – фінансово-економічні відносини, що виникають у процесі інвестиційного кредитування підприємств малого і середнього бізнесу .

Для досягнення поставленої мети дослідження були використані різні методи.

- Ознайомлення з літературними джерелами, їх аналіз для визначення сучасного стану проблеми та існуючих підходів до інвестиційного кредитування МСБ.
- Економічне моделювання, робимо для оцінки ефективності запропонованих підходів.
- Порівняння української практики з міжнародним досвідом у сфері інвестиційного кредитування.

Інформаційна база дослідження включає наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, статистичні дані Державної служби статистики України, фінансові звіти банків та кредитних установ, звіти міжнародних організацій, а також матеріали спеціалізованих конференцій та семінарів.

Структура роботи. Кваліфікаційна бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У розділі 1 розкрито економічну сутність роль та значення підприємств малого і середнього бізнесу (надалі МСБ) у вітчизняній економіці та проведено дослідження теоретичних та нормативно-правових засад інвестиційного кредитування підприємств МСБ в Україні. Проаналізовано термінологічний інструментарій, наукові підходи до визначення економічної категорії «інвестиційне кредитування» різних авторів та зроблено детальний опис видів, об'єктів та суб'єктів інвестиційного кредитування та форм інвестиційних проєктів, досліджено сучасний стан та чинники впливу на розвиток інвестиційного кредитування підприємств МСБ в Україні.

У розділі 2 здійснено діагностику фінансового стану підприємства МСБ (на прикладі ТОВ «КЖХ» та оцінено його кредитоспроможності на основі сучасної методики оцінки з використанням дискримінантного аналізу. Здійснено доцільність реалізації інвестиційного проєкту для ТОВ «КЖХ» та оцінено його ефективність. Досліджено програми інвестиційного кредитування для підприємств МСБ від вітчизняних банків. Зроблено узагальнюючі висновки.

У розділі 3 проведено аналіз закордонного досвіду інвестиційного кредитування підприємств МСБ напрями активізації інвестиційного кредитування підприємств МСБ. Надано конкретні пропозиції з урахуванням закордонного досвіду. Зроблено узагальнюючі висновки по III розділу та в цілому по роботі.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

1.1 Економічна сутність та види інвестиційного кредитування

В умовах тяжкої економічної ситуації в Україні дуже важливо і перспективно підтримувати малий та середній бізнес (МСБ). Одним із способів допомоги МСБ є інвестиційне кредитування.

Згідно Господарського Кодексу України до суб'єктів малого підприємства відносяться:

- фізичні особи це підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ;
- юридичні особи це суб'єкти господарювання у яких середня кількість працівників за звітний період не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ [1].

Згідно Господарського Кодексу України до суб'єктів середнього підприємства відносяться підприємства, що не підпадають під визначенні малого та великого підприємства. Середня кількість працівників середнього підприємства від 50 до 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ [1].

Оскільки інвестиційне кредитування важливе для малого та середнього бізнесу (надалі МСБ), розкриємо сутність понять «інвестиційний кредит» та «інвестиційне кредитування».

У науковій літературі було знайдено визначення І.О. Бланка, що інвестиційний кредит це економічні відносини між кредитором та позичальником із приводу фінансування інвестиційних заходів на засадах повернення і, як правило, з виплатою відсотка. Інвестиційне кредитування це процес, що включає сукупність механізмів реалізації кредитних відносин в інвестиційній сфері [2, с.559].

На думку, О.Д. Вовчака, інвестиційний кредит це позика, яка вкладається в основний капітал з метою його збільшення та розширення виробництва, що надається позичальникам для здійснення ними інвестиційних вкладень [2, с. 560].

Інвестиційний кредит, можна характеризувати, як цільову позичку, що кредитор надає фінансування позичальнику для проведення інвестиційних заходів з метою збільшення основного капіталу та розширення виробництва.

Можна виділити, такі цілі інвестиційного кредиту:

- кредити, що, спрямовані на підтримку оборотного капіталу та обігу коштів у виробничому бізнесі;
- кредити, що, призначені для створення нових або удосконалення існуючих виробництв.

Інвестиційне кредитування — це кредитування прямих інвестиційних заходів або реальних інвестицій, тобто вкладень в основний капітал і на приріст матеріально-виробничих запасів [3].

Автори: А. Вожжов, Н. Попова, вважають, інвестиційне кредитування це фінансування діяльності, що робиться згідно основ банківського кредитування і спрямоване на реконструкції чи модернізацію об'єктів, комерційне використання яких породжує доходи, що забезпечують повернення фінансованих коштів і оплату за користування ними у визначені строки [2, с. 561].

Дослідження Іванець І.В., Жолнерчик Г.Ю. привели до визначення що банківський інвестиційний кредит це система методів та інструментів, що використовуються для надання кредитів у сфері інвестування. Ця система слугує джерелом середньо- та довгострокових ресурсів для підприємств, ґрунтуючись на загальних економічних та специфічних принципах кредитування [4, с. 40].

Висловлювання, А.А. Пересади Т.В. Майорової, відносно терміну, інвестиційне кредитування, що, це кредитний процес, що включає сукупність механізмів реалізації кредитних відносин в інвестиційній сфері [2, с. 561].

За результатами досліджень різних авторів, можна зробити висновок, що інвестиційне кредитування є важливим інструментом для фінансування реконструкції, модернізації та створення нових об'єктів, які мають потенціал для комерційного використання.

Різноманітні визначення та підходи до інвестиційного кредитування підкреслюють його важливу роль у фінансуванні інвестиційних проєктів, особливо МСБ та сприянні розвитку виробництва та економіки в цілому.

Інвестиційне кредитування поділяється за різними ознаками. Розглядання різних аспектів банківського інвестиційного кредиту дає можливість більш повно описати сутність. Розглянемо основні групи класифікаційних ознак інвестиційного кредитування, які продемонстровано у табл. 1.1

Таблиця 1.1 – Основні групи класифікаційних ознак інвестиційного кредитування

Групи класифікаційних ознак	Ознаки класифікації	Економічна сутність
1	2	3
За формою	Лізинговий	Це відношення між юридичними особами, що виникають при оренді майна і супроводжуються укладанням лізингової угоди. Лізинг виступає як форма кредитування майна.
	Бланковий	Це кредит, який банк надає за наявності власних коштів (без потреби у заставі майна чи інших видів забезпечення), лише на підписання зобов'язання про повернення.
	Іпотечний	Це особливий вид економічних відносин з приводу надання кредитів під заставу нерухомого майна.
	Консорціумний	Це кредит, при якій група банків (консорціум) об'єднує свої ресурси, щоб надати одному позичальникові фінансування для великих інвестиційних проєктів, які перевищують межі можливостей одного банку.
За характером забезпечення	З гарантійним забезпечення	Позичальник надає банку гарантії, які можуть бути у вигляді рухомого чи нерухомого майна, цінних паперів, поручительства фізичних або юридичних осіб тощо.
	З іншим забезпечення	Позичальник надає банку забезпечення для гарантування повернення кредиту.

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
За характером забезпечення	Забезпечені заставою	Позичальник надає банку рухоме або нерухоме майно як гарантію виплати кредиту.
	Бланкові	Банк надає позику без вимоги стосовно конкретного використання отриманих коштів та виданий лише під зобов'язання позичальника повернути кредит.
За ступенем ризику	Стандартні	Це оцінка, яка використовується банками для класифікації ризику пов'язаного з позичальником або кредитною угодою.
	Кредити з підвищеним ризиком	Це кредити, надані позичальникам, які мають високий рівень ризику невикплати кредиту. Поділяються на: під контролем, субстандартні, сумнівні, безнадійні. У зв'язку з цим, умови таких кредитів зазвичай включають вищі процентні ставки або додаткові заходи забезпечення для компенсації ризику.
За методом надання	Гарантовані	Банк бере на себе зобов'язання у разі потреби надати кредит клієнту визначеного розміру протягом відповідного періоду.
	Разові	Коли рішення про надання приймається окремо по кожному кредиту.
	Кредитна лінія	Кредити надаються у межах завчасно визначеного ліміту кредитування без погодження щоразу із банком умов кредитного договору.
За строками погашення	Строковий	Надані на визначений у договорі строк, які, в свою чергу, можуть бути: короткостроковими до 1 року; середньостроковими від 1 до 3 років; довгостроковими понад 3 роки.
	Прострочений	По яких строк погашення, встановлений кредитним договором, минув.
	Відстрочений	За клопотанням позичальника банком прийняте рішення про перенесення строків погашення кредиту на пізнішу дату.
За характером виплати відсотка	Фіксований	Процентна ставка залишається незмінною протягом усього терміну позики.
	Змішаний	Сплата відсотків проводиться у двох або більше формах протягом терміну кредиту.
	Плаваючий	Процентна ставка може змінюватися відповідно до змін на ринку.

Джерело: розроблено автором на основі [7,12,13,14].

Інвестиційний процес доцільно розглядати як процес вкладення інвестиційних ресурсів в реальні об'єкти з метою досягнення очікуваного рівня дохідності у вигляді матеріального прибутку або соціальної вигоди.

Інвестиційний процес не може існувати окремо. Його роль і значення проявляються як в конкретній сфері діяльності, тобто інвестиційній сфері, так і в системі економічних відносин в цілому [11, с.151].

Дослідження інвестиційного процесу як цілісної економічної системи можливе через відображення її:

- складових елементів (суб'єкта, об'єкта інвестування),
- їх взаємодії (інвестування з метою отримання інвестиційних вигод)
- середовища, в якому ці елементи взаємодіють (інвестиційного середовища).

Інвестиційний процес МСБ продемонстровано на рис. 1.1

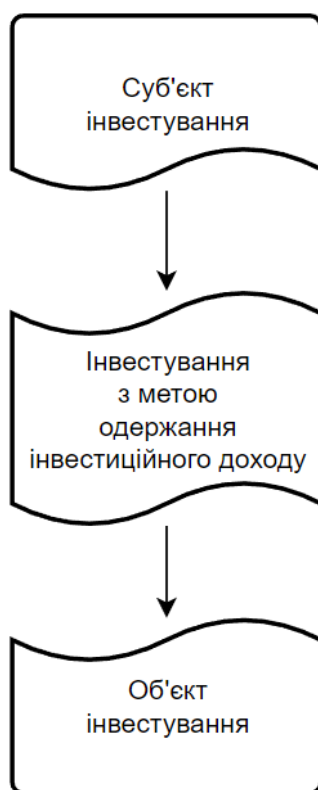

Рисунок 1.1 – Інвестиційний процес МСБ

Джерело: розроблено авторкою [11, с.151].

Розглянемо, що відносять до суб'єктів та об'єктів інвестиційного кредитування.

Суб'єктами інвестиційного кредитування можуть бути кредитори, позичальники, замовники, інвестори, гарантійні фонди, страхові компанії,

забудовники, інжиніринго-консалтингові фірми, а також державні органи управління [5, с.8]..

Для того, щоб стати кредитором чи постачальником є певні вимоги до цих суб'єктів, а саме:

- бути юридично самостійними суб'єктами;
- мати здатність нести майнову відповідальність перед іншою стороною, що включає наявність доходу як гарантії виконання своїх зобов'язань;
- виявляти взаємний інтерес до співпраці один з одним та бути готовими укласти відповідні угоди.

Згідно закону України про "Про інвестиційну діяльність" [6]. до об'єктів інвестиційного кредитування відносять:

- створення нових будівельних об'єктів або модифікацію та оновлення існуючих;
- збільшення потужності виробничих підприємств або процесів для задоволення зростаючого попиту на продукцію;
- придбання та розробка комерційних нерухомостей, таких як офісні будівлі, торгові центри, готелі;
- покупка нового обладнання, машин або впровадження нових технологій для покращення виробничого процесу;
- вкладення у інфраструктуру та енергетичні об'єкти.

Фінансування через кредитування виявляється більш відповідним новим умовам управління та господарювання, оскільки вони активно використовують заходи економічного впливу. Необхідність погашення кредиту сприяє підсиленню режиму економії під час реалізації проєкту й є інструментом контролю за його окупністю. Крім того, для інвестора існують інші суттєві причини вибору саме цього методу фінансування.

Основна відмінність між власним та позичковим капіталом полягає у тому, що відсоткові виплати з позичкових коштів включаються до валових витрат, тобто вони оподатковуються, у той час як дивіденди з власних коштів нараховуються на прибуток, який залишається у підприємства після оподаткування.

1.2 Завдання та цілі інвестиційного кредитуванні підприємств малого і середнього бізнесу

Комерційні банки, як і спеціалізовані інститути, можуть надавати банківські інвестиційні кредити, такі як інвестиційні, інноваційні та іпотечні кредити. Однак, хоча банки можуть мати різний профіль, завдання, що стоять перед ними у сфері інвестиційного кредитування, залишаються однаковими.

Завдання банківського інвестиційного кредитування:

- розробка та реалізація комплексу заходів щодо кредитування інвестиційних проєктів включає в себе наступне:
 - мобілізація коштів для інвестиційного кредитування через фінансові ринки, залучення іноземних і вітчизняних банків, міжнародних фінансових установ, суб'єктів підприємницької діяльності та приватних осіб;
 - проведення експертної оцінки інвестиційних проєктів, розробка методів та критеріїв відбору проєктів для кредитування;
 - розробка фінансових умов та вибір оптимальних форм кредитування спільно з позичальником та інвестором;
 - розробка механізмів контролю та виконання контрольних функцій для забезпечення раціонального та цільового використання кредитів;
- співпраця з міжнародними організаціями, урядовими та неурядовими організаціями іноземних держав, іноземними інвесторами з питань організації інвестиційного кредитування;
- розробка та реалізація схем кредитування, в яких банк виступає основним менеджером (агентом) або кредитором [7].

Цілі інвестиційного кредитування умовно поділимо на дві категорії.

До першої віднесемо втілення інвестиційних планів МСБ:

- підвищення рентабельності інвестицій;
- забезпечення високих темпів розвитку;

- втілення інвестиційних проєктів;
- створення умов для формування середнього класу;
- зменшення безробіття.

До другої віднесемо заробіток банківських і небанківських установ з інвестиційного кредитування МСБ:

- зростання числа клієнтів;
- розширення обсягів кредитування;
- забезпечення своєчасного повернення позичених коштів;
- досягнення достатніх та стабільних обсягів кредитування;
- збільшення питомої частки на ринку;
- покращення репутації.

Розгляд принципів банківського інвестиційного кредитування є цілком важливим підпунктом для повного розуміння цього терміну. До загальновідомих принципів кредитування належать:

- цільовий характер;
- строковість;
- забезпеченість;
- платність [8, с. 50].

Поміж основних принципів організації банківського інвестиційного кредитування виокремлюються особливі принципи, що визначають унікальність такого виду кредитування:

- участь у реалізації інвестиційного проєкту кваліфікованих та надійних партнерів;
- урахування та розподіл усіх ризиків проєкту;
- обґрунтування життєдіяльності об'єкта кредитування;
- вирішення правових аспектів і розробка конкретних коригувальних дій у втіленні інвестиційного кредитування.

Інвестиційне кредитування підприємств малого і середнього бізнесу має значний вплив на їхній розвиток та ефективність. Головним завданням цього виду

кредитування є забезпечення фінансових ресурсів для реалізації інвестиційних проєктів, що сприяють зростанню підприємств, підвищенню їхньої конкурентоспроможності та створенню нових робочих місць.

Основні цілі інвестиційного кредитування полягають у підвищенні рентабельності інвестицій, стимулюванні економічного зростання, розвитку підприємництва та зменшенні безробіття. Для досягнення цих цілей необхідна ефективна співпраця між фінансовими установами, підприємствами та урядовими органами для створення сприятливого інвестиційного клімату та забезпечення доступності фінансових ресурсів для розвитку малого та середнього бізнесу.

1.3 Організація процесу банківського інвестиційного кредитуванні підприємств та сучасний стан малого і середнього бізнесу

Спочатку розберемо організацію процесу банківського інвестиційного кредитуванні МСБ відповідно до закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [9]..

У відповідності до статті 12, а саме Умови надання державної підтримки суб'єктам малого і середнього підприємництва:

1. Державна підтримка надається суб'єктам малого і середнього підприємництва, які відповідають критеріям, встановленим частиною третьою статті 55 Господарського кодексу України.

2. Державна підтримка передбачає формування програм, в яких визначається механізм цієї підтримки. Програми державної підтримки розробляються та впроваджуються спеціально уповноваженим органом у сфері розвитку малого і середнього підприємництва із залученням інших центральних органів виконавчої влади та громадських організацій, що представляють інтереси суб'єктів малого і середнього підприємництва. Державні програми підтримки

затверджуються Кабінетом Міністрів України в установленому законом порядку.

Обмеження щодо надання державної підтримки суб'єктам малого і середнього підприємництва (стаття 13):

Державна підтримка не може надаватися суб'єктам малого і середнього підприємництва, які:

1) є кредитними організаціями, страховими організаціями, інвестиційними фондами, недержавними пенсійними фондами, професійними учасниками ринку цінних паперів, ломбардами;

2) є нерезидентами України, за винятком випадків, передбачених міжнародними договорами України;

3) здійснюють виробництво та/або реалізацію зброї, алкогольних напоїв (крім виробництва (без додавання спирту) та/або реалізації вин виноградних, вин плодово-ягідних, напоїв медових), тютюнових виробів, обмін валют;

4) здійснюють надання в оренду нерухомого майна, що є одним з основних видів діяльності;

5) визнані банкрутами або стосовно яких порушено справу про банкрутство;

6) перебувають у стадії припинення юридичної особи або припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця;

7) подали завідомо недостовірні відомості та документи під час звернення за наданням державної підтримки;

8) мають заборгованість перед бюджетом, Пенсійним фондом України, фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування;

9) отримали державну підтримку з порушенням умов її надання або умов щодо цільового використання бюджетних коштів, що доведено в установленому порядку.

Реалізація ефективного механізму кредитування інвестиційних проєктів базується на п'яти напрямках діяльності.

Основні етапи механізму інвестиційного кредитування малого та середнього бізнесу зображено на рис. 1.2

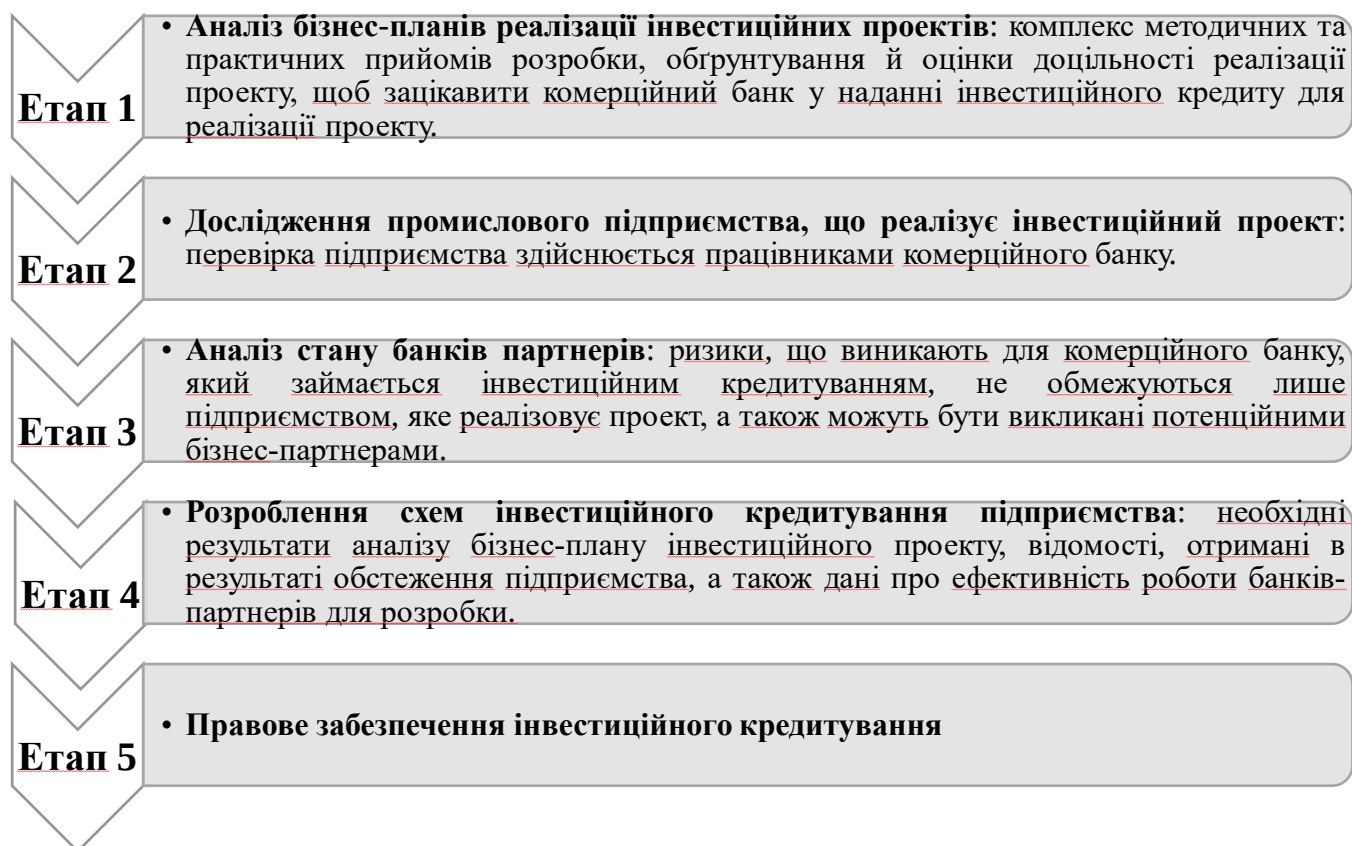

Рисунок 1.2 – Основні етапи механізму інвестиційного кредитування МСБ

Джерело: розроблено авторкою на основі [10].

Здійснення цих етапів дозволить успішно організувати процес банківського інвестиційного кредитування підприємств малого і середнього бізнесу, що сприятиме їхньому розвитку та успішному втіленню інвестиційних проєктів.

Малі та середні підприємства (МСП) в Україні відіграють важливу роль у розвитку економіки. Вони не лише підвищують конкурентоспроможність країни, але й сприяють стійкому зростанню.

Крім того, МСП сприяють формуванню рівних умов для підприємців та інвесторів. Це особливо важливо для створення сприятливого бізнес-середовища.

Хоча Україна продовжує поліпшувати умови для МСБ, є ще багато роботи, щоб досягти високого рівня підтримки цього сектору [15].

Для України період з 2019 року по теперішній час є доволі кризовим, це викликано пандемією COVID-19 та війною з Російською Федерацією. Під час пандемії бізнес стикнувся з обмеженнями, які вплинули на всі сфери діяльності. Карантинні заходи призвели до соціального дистанціювання, що вплинуло на спосіб функціонування бізнесу. Деякі компанії змогли адаптуватися та стабілізувати свою роботу, а інші, зокрема суб'єкти малого бізнесу, зазнали втрат і припинили свою діяльність. Цей період вимагав нестандартних підходів та нових рішень для вирішення завдань. У 2022 році Росія вторглася в нашу країну, що призвело до серйозного зниження активності малого бізнесу в деяких регіонах. Глобальні кризові явища та військові дії спричинили значне зниження розвитку малого бізнесу, а в окремих районах – його повне зупинення. Тепер перед державою, регіональними органами влади та бізнес-структурами стоїть завдання відновити його функціонування в післявоєнний період [16, с.82].

Незважаючи на складні часи для України, країна продовжує розвиватись та знаходимо нові шляхи для подолання проблем. Український бізнес працює в умовах повномасштабної війни уже понад 2 роки, але попри чисельні труднощі він продовжує динамічно розвиватись. Незалежно від розміру – чи то малий стартап, чи велике підприємство – бізнес швидко адаптується до змін. Сільськогосподарські підприємства, виробництво, ІТ та інші галузі продовжують розвиватися, освоюючи нові ринки, розширюючи асортимент продукції та вкладаючи кошти в технологічний розвиток.

Понад 83 млрд доларів США втратив малий та середній бізнес в Україні після початку повномасштабного вторгнення. У 2022 році бізнес працював у режимі виживання, не маючи можливості планувати навіть на короткий термін. Зараз компанії адаптувалися до нових умов і створюють повноцінні плани розвитку на 2-3 роки. Незважаючи на труднощі, 30% компаній планують зростання, а 36% – збільшення кількості персоналу [17].

Станом на 29 грудня 2023 року в Україні зареєстровано 304 048 нових фізичних осіб — підприємців (ФОП). Це перевищує показники 2021 року на 7% [18]. Протягом першого півріччя 2023 року українці відкрили майже 134 000 нових бізнесів, що становить майже 70% від загальної кількості реєстрацій ФОП за весь 2022 рік. У червні 2023 року було зафіксовано найбільшу кількість нових реєстрацій ФОП – понад 31 000. Цей показник є найвищим не лише за період повномасштабного вторгнення, а й за останні три роки. Для порівняння, востаннє таку кількість нових підприємців зареєстрували у червні та липні 2020 року [19].

Кількість відкритих ФОП за 2020-2023 роки в Україні представлена на рис.1.3.

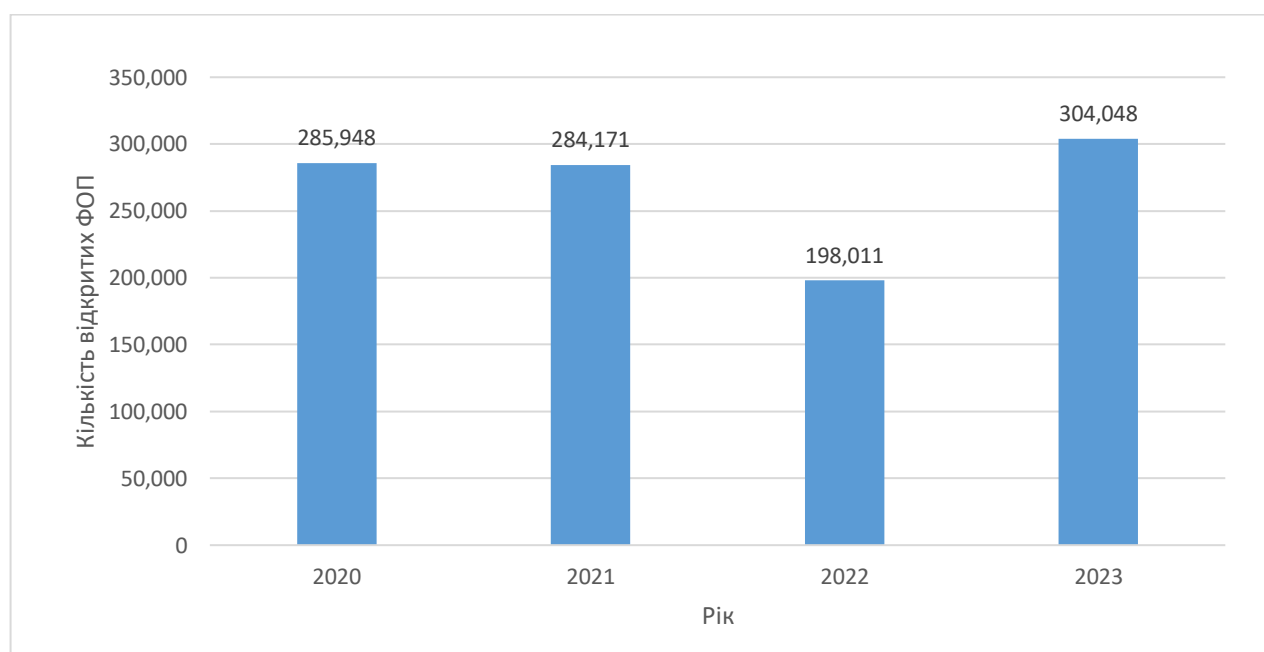

Рисунок 1.3 – Кількість відкритих ФОП за 2020-2023 роки в Україні

Джерело: розроблено авторкою на основі [19].

Протягом місяця реєструється приблизно 25 000 нових бізнес-компаній малого та середнього бізнесу, а закривається близько 17 000 на 30.10.2023 р [17].

Місто Київ лідирує за кількістю нових реєстрацій підприємств – 14,18% від усіх нових справ. Дніпропетровська область займає друге місце з показником у 8,97%. Львівська область на третьому місці за кількістю нових підприємців з відсотком 7,73 [18].

Топові сектори діяльності для відкриття малого та середнього бізнесу. Незмінне перше місце займає роздрібна торгівля, яка має 28,7%. Друге місце ІТ-сфера, яка найкраще вистала на початку повномасштабного вторгнення має 8,9%. А третє місце займає «надання персональних послуг» з 6,5% [19].

Топові сектори діяльності для відкриття малого та середнього бізнесу в Україні представлено на рис. 1.4

Рисунок 1.4 – Топові сектори діяльності для відкриття малого та середнього бізнесу в Україні на січень-липень 2023 року

Джерело: розроблено авторкою на основі [19].

У грудні 2023 року було проведено опитування «Ведення бізнесу в воєнній Україні» американською торговельною палатою (Палата) в Україні разом з компанією—членом Палати Citi Україна. Опитування Американської торговельної палати в Україні проводилося з метою оцінки стану бізнесу в Україні після 1,5 року повномасштабного вторгнення Росії. Респонденти – представники компаній-членів палати – висловили свої очікування та проблеми, а також надали прогнози щодо ведення бізнесу та інвестування в Україну в 2024 році [20].

У опитуванні прийняло участь 108 представників компаній—членів палати, з них 76% це керівники компаній та 24% – топ-менеджери. Було визначено, що 84% компаній повністю працюють після початку повномасштабного вторгнення в Україну, а 16% часткового продовжують працювати [20].

Під час проведення опитування керівниками компаній палати було виділено п'ять головних проблем щодо ведення бізнесу під час воєнного стану в Україні:

- доступ до електроенергії, водопостачання, мобільного зв'язку або теплопостачання (44%);
- економічна та споживча рецесія (45%);
- здоров'я та психічний стан співробітників (65%);
- ракетні атаки Росії на критичну інфраструктуру (66%);
- безпека та захист співробітників (91%) [21].

Спираючись на головні проблеми можна сказати, що підтримка бізнесу та його працівників у воєнний час це є одним з головних факторів для активної роботи підприємств. Найпоширеніші способи підтримки працівників є:

- програми для психічного здоров'я і благополуччя (57%);
- додаткова фінансова підтримка (67%);
- віддалена робота або гнучкий графік (93%) [21].

Підтримка малого та середнього бізнесу відбувається за допомогою інвестування на різних рівнях та умовах. За останні роки в Україні державні грантові програми стали важливим інструментом для підтримки бізнесу. Ці програми надають фінансову підтримку підприємцям на певних умовах, сприяючи відкриттю нових підприємств або розвитку існуючих.

Один з найбільших грантових проєктів – це програма «Власна справа», яка надає фінансову допомогу ветеранам та членам їх родин для відкриття або розвитку бізнесу. Також в Україні підтримуються інші грантові ініціативи, такі як програма «Варто» від Українського ветеранського фонду. Станом на літо 2023 року було видано понад 7500 грантів на загальну суму понад 1,8 млрд гривень [17].

Міжнародна фінансова підтримка також відіграє значну роль у розвитку українського бізнесу. Ми отримали понад 4 мільярди євро підтримки від міжнародних партнерів. Майже 60% цієї підтримки надається у вигляді прямого

фінансування через банківську систему та безпосередньо компаніям реального сектору економіки [17].

Міжнародні фінансові організації, агенції розвитку та донорів надали:

- прямого фінансування (2,4 млрд євро);
- для розподілу кредитних ризиків та гарантій (1,3 млрд євро);
- у вигляді грантів (272,8 млн євро);
- в якості донорської підтримки (126,8 млн євро);
- у формі страхування воєнних ризиків (110 млн євро) [22].

З них проекти на 2,7 мільярда євро знаходяться у стадії реалізації, а затверджені та підписані ліміти складають ще 1,5 мільярда євро [22].

Європейський банк реконструкції і розвитку, Європейський інвестиційний банк, Міжнародна фінансова корпорація (IFS), Державний банк Уряду Німеччини (KfW), Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) надали українському малому та середньому бізнесу найбільше грошової допомоги на 3694,5 млн. євро. На рис. 1.5 представлено розподіл грошової допомоги за кожним партнером.

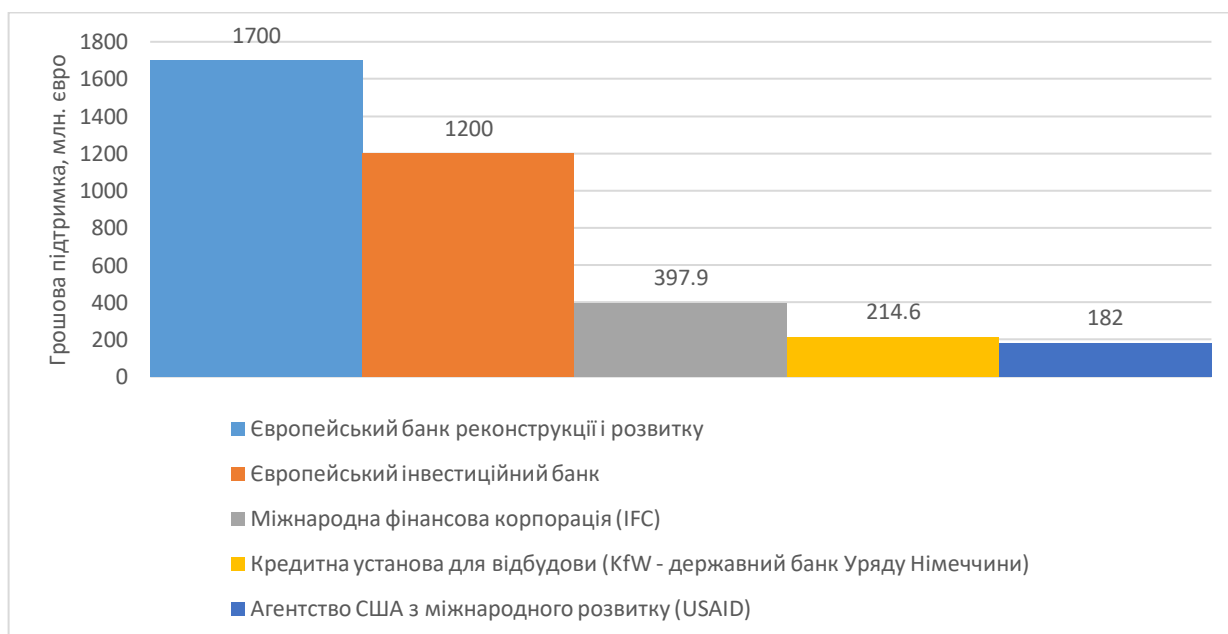

Рисунок 1.5 – Розподіл грошової допомоги від іноземних банків за період 2022-2023 рр., млн. євро

Джерело: розроблено авторкою на основі [22].

Узагальнюючи вищенаведене можна сформулювати наступні висновки. Основна мета інвестиційного кредитування для малого та середнього бізнесу полягає у забезпеченні фінансових ресурсів для реалізації інвестиційних проєктів. Це дозволяє підприємствам розвивати свою діяльність, розширювати виробництво, впроваджувати нові технології та модернізувати існуючі об'єкти.

Інвестиційне кредитування допомагає підприємствам отримати доступ до необхідних фінансових ресурсів без значних витрат власних коштів. Це може включати як короткострокові інвестиції, спрямовані на поточні потреби, так і довгострокові інвестиції для реалізації стратегічних цілей розвитку підприємства.

Основні аспекти інвестиційного кредитування включають аналіз фінансової діяльності підприємства, оцінку його потреб у фінансуванні, визначення оптимальних умов кредитування та контроль за використанням отриманих коштів з метою досягнення максимальної ефективності в інвестиційних проєктах.

Інвестиційне кредитування працює таким чином, коли МСБ потребують збільшення фінансових ресурсів для розвитку або розширення своєї діяльності, вони можуть звернутися до банків або фінансових установ, щоб отримати позику. Ці гроші, отримані в позику, призначені для інвестування у нові проєкти, покупку обладнання або розширення бізнесу. Після отримання коштів компанія зобов'язується повернути їх у майбутньому, а також сплатити відсотки як плата банку за надання позики. Таким чином, інвестиційне кредитування допомагає підприємствам фінансові ресурси для розвитку та забезпечення їхньої діяльності.

Україна має тяжкий період у зв'язку з війною, але при цьому вона продовжує розвиватись. Особливо важлива підтримка малого та середнього бізнесу (МСБ) для утримання економічного фронту. За два роки війни було відкрито доволі багато нових підприємств МСБ, які вносять вагомий внесок у розвиток та підтримку економіки України.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «КЖХ»

2.1. Діагностика фінансового стану та оцінка кредитоспроможності ТОВ «КЖХ»

Перш ніж переходити до діагностики фінансового стану ТОВ «КЖХ», наведемо загальну інформацію про досліджуване підприємство.

Таблиця 2.1 – Загальна інформація про ТОВ «КЖХ»

Повне найменування	Товариство з обмеженою відповідальністю КЖХ
Скорочене найменування	ТОВ «КЖХ»
Код ЄДРПОУ	3829452
Дата реєстрації	02.04.2008
Розмір статутного капіталу	120 000 грн.
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Види діяльності	22.23 Виробництво будівельних виробів із пластмас 16.23 Виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів 43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування
Адреса	03113, Україна, місто Київ, проспект Перемоги, будинок, 62б

Джерело: розроблено авторкою на основі [27, 33, 34].

ТОВ «КЖХ» — це підприємство, яке функціонує в галузі виробництва та монтажу будівельних виробів і конструкцій. Повне найменування підприємства - Товариство з обмеженою відповідальністю КЖХ. Воно було зареєстроване 2 квітня 2008 року з кодом ЄДРПОУ 3829452. Статутний капітал компанії становить 120 000 гривень. Організаційно-правова форма підприємства — Товариство з обмеженою

відповідальністю, що надає йому можливість гнучко реагувати на ринкові виклики та ефективно управляти внутрішніми ресурсами.

Основні напрями діяльності ТОВ «КЖХ» включають виробництво будівельних виробів із пластмас (код КВЕД 22.23), виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів (код КВЕД 16.23), а також монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування (код КВЕД 43.22). Ці види діяльності забезпечують компанії широку сферу застосування продукції та послуг, що, в свою чергу, сприяє стабільності та розвитку підприємства на ринку.

ТОВ «КЖХ» розташоване в Києві за адресою проспект Перемоги, будинок 62б, що надає компанії зручне географічне положення для ведення бізнесу та взаємодії з партнерами. Завдяки своєму досвіду і спеціалізації, компанія займає важливе місце на ринку будівельних виробів та послуг, забезпечуючи клієнтів якісною продукцією та надійними рішеннями в галузі будівництва та інженерних систем.

Перейдемо до аналізу фінансового стану підприємства. Розпочнемо з аналізу активів підприємства ТОВ «КЖХ» на рис. 2.1.

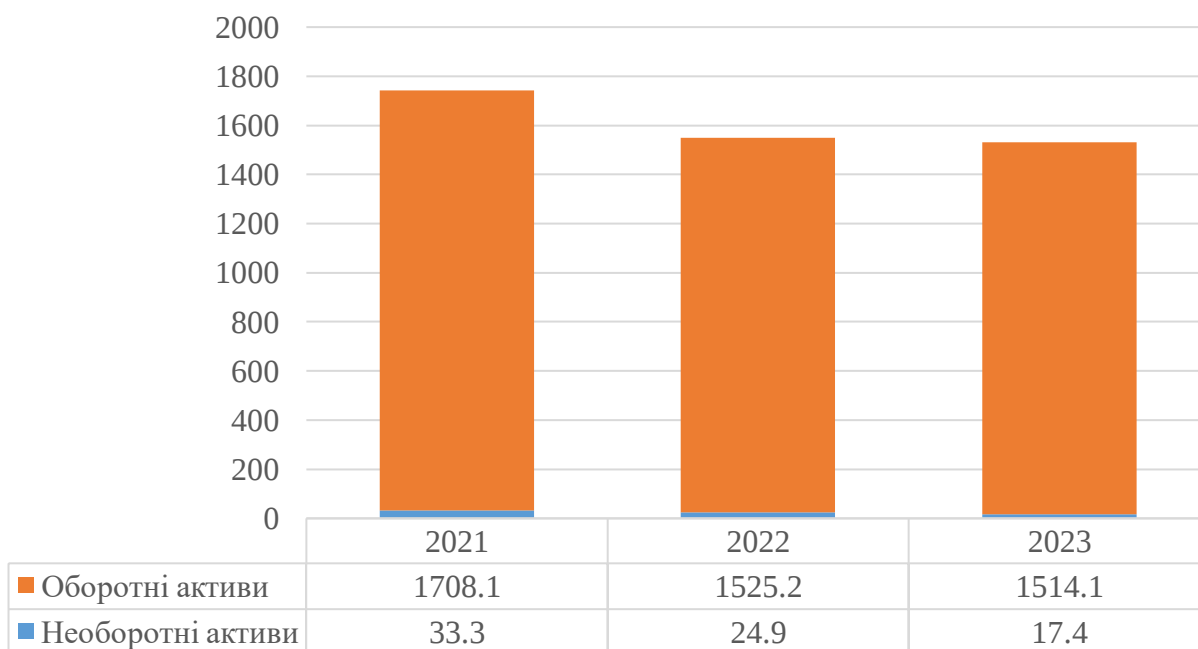

Рисунок 2.1 – Активи ТОВ «КЖХ» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Джерело: розроблено авторкою на основі фінансової звітності підприємства (Додаток А)

Аналіз активів ТОВ "КЖХ" за період 2021-2023 років демонструє тенденцію до зменшення необоротних активів. У 2021 році їх обсяг становив 33,3 тис. грн, у 2022 році — 24,9 тис. грн, а в 2023 році — лише 17,4 тис. грн. Таке скорочення може свідчити про зменшення інвестицій у довгострокові активи або продаж частини основних засобів компанії, що може бути пов'язано зі стратегією оптимізації витрат чи реорганізацією виробничих потужностей.

Оборотні активи також демонструють зниження, але менш значне. У 2021 році їх обсяг складав 1708,1 тис. грн, у 2022 році зменшився до 1525,2 тис. грн, і в 2023 році трохи скоротився до 1514,1 тис. грн. Зменшення оборотних активів може бути ознакою зниження обсягів виробництва або продажів, а також оптимізації запасів та дебіторської заборгованості. Водночас, відносно стабільний рівень оборотних активів у 2023 році свідчить про можливу стабілізацію фінансового стану компанії після попереднього зниження.

Пасиви досліджуваного підприємства ТОВ «КЖХ» за 2021-2023 рр. представлено на рис. 2.2

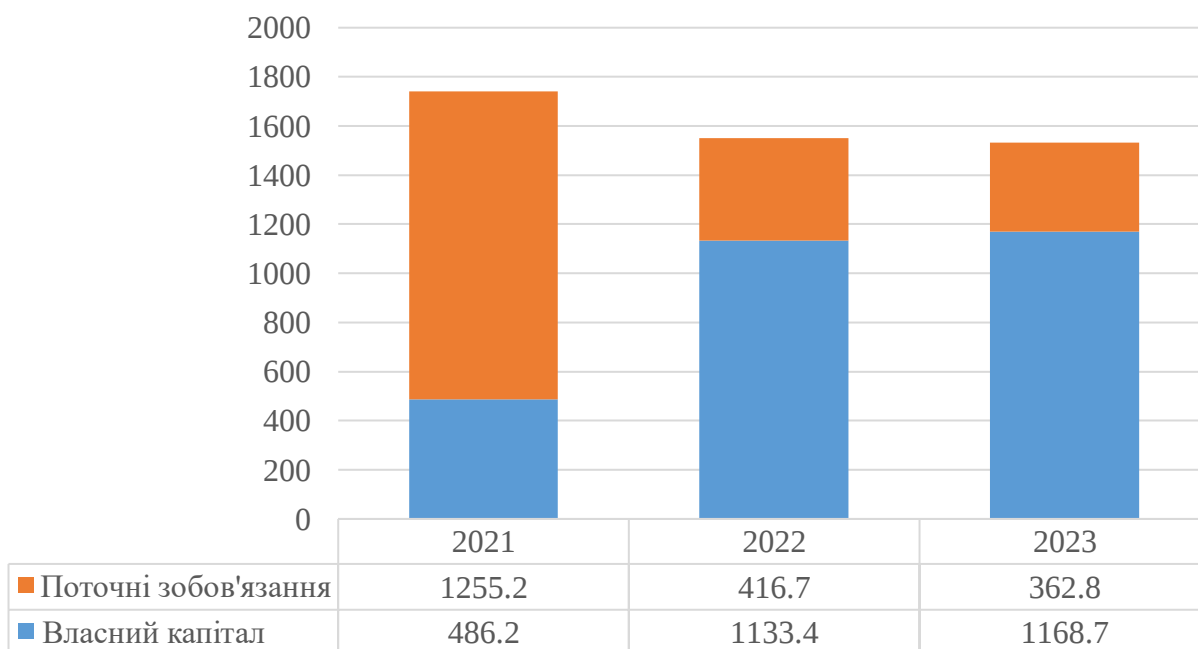

Рисунок 2.2 – Пасиви ТОВ «КЖХ» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Джерело: розроблено авторкою на основі фінансової звітності підприємства (Додаток А)

Аналіз пасивів ТОВ "КЖХ" за період 2021-2023 років показує значне зростання власного капіталу підприємства. У 2021 році власний капітал становив 486,2 тис. грн, але вже у 2022 році він зріс до 1133,4 тис. грн, а у 2023 році досягнув 1168,7 тис. грн. Таке зростання власного капіталу свідчить про позитивні фінансові результати діяльності компанії, що могло бути досягнуто за рахунок прибутковості, капіталізації прибутків або додаткових інвестицій власників.

Поточні зобов'язання компанії, навпаки, зменшуються. У 2021 році вони становили 1255,2 тис. грн, у 2022 році знизились до 416,7 тис. грн, а у 2023 році — до 362,8 тис. грн. Зменшення поточних зобов'язань вказує на зниження короткострокових боргових зобов'язань компанії, що може бути результатом покращення ліквідності, ефективного управління кредиторською заборгованістю або погашення короткострокових боргів. Це є позитивним сигналом щодо фінансової стійкості підприємства та його здатності виконувати свої зобов'язання вчасно. Фінансові результати ТОВ «КЖХ» представлено на рис.2.3

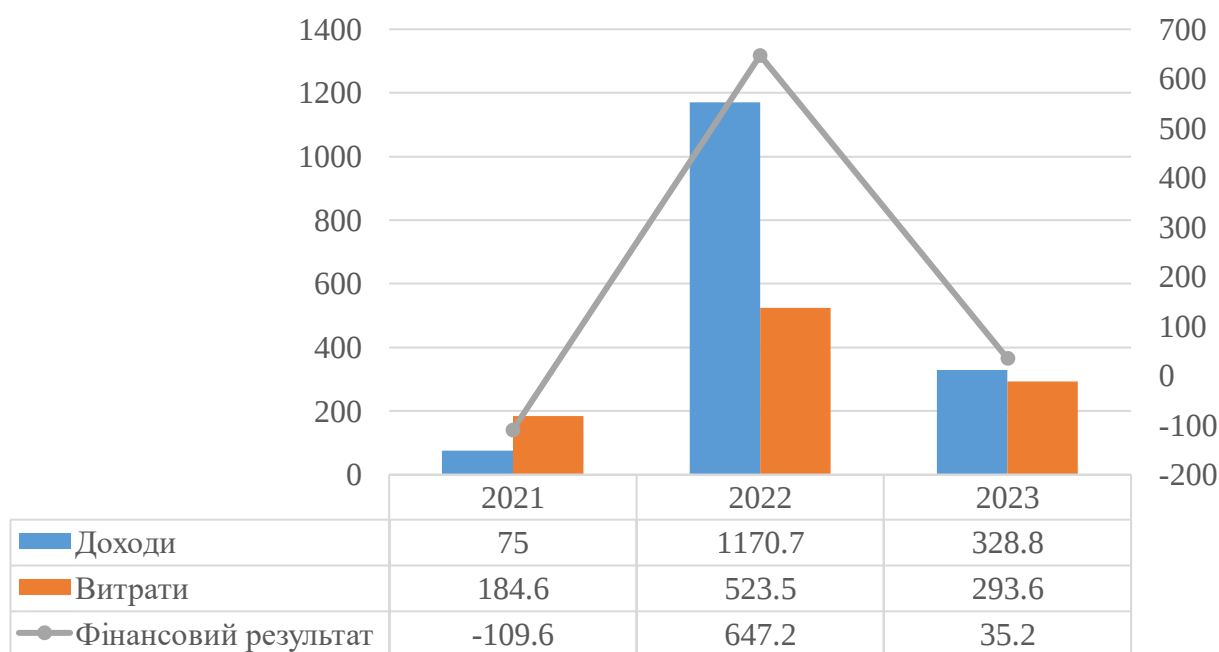

Рисунок 2.3 – Фінансові результати ТОВ «КЖХ» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Джерело: розроблено авторкою на основі фінансової звітності підприємства (Додаток Б)

Аналіз фінансових результатів ТОВ "КЖХ" за 2021-2023 роки показує значні коливання у доходах, витратах та чистому прибутку компанії. У 2021 році доходи підприємства становили лише 75 тис. грн, тоді як витрати перевищували цей показник і складали 184,6 тис. грн, що призвело до значного чистого збитку у розмірі 109,6 тис. грн. Це свідчить про складний фінансовий стан компанії в цей період, можливі проблеми з ефективністю операційної діяльності та значні операційні витрати.

У 2022 році компанія продемонструвала різке зростання доходів до 1170,7 тис. грн, що супроводжувалось збільшенням витрат до 523,5 тис. грн. Проте, значне перевищення доходів над витратами дозволило досягти високого рівня чистого прибутку в розмірі 647,2 тис. грн. Це може бути пов'язано з покращенням ринкової ситуації, ефективнішою стратегією продажів, зниженням витрат або інвестиціями в прибуткові проєкти.

У 2023 році доходи компанії знову знизились до 328,8 тис. грн, що супроводжувалось зменшенням витрат до 293,6 тис. грн. Незважаючи на зменшення доходів, підприємству вдалося зберегти прибутковість, забезпечивши чистий прибуток у розмірі 35,2 тис. грн. Це свідчить про можливу стабілізацію фінансових показників компанії та здатність ефективно управляти витратами навіть за умов зниження доходів.

Перейдемо до аналізу показників ліквідності та платоспроможності.

Таблиця 2.2 – Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «КЖХ», за період 2021-2023рр.

Показник	Період дослідження, роки		
	2021	2022	2023
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,57	0,07
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,36	3,66	4,17
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,72	0,27	0,24
Коефіцієнт ліквідності при мобілізації запасів	1,02	3,41	3,85
Коефіцієнт власної платоспроможності	0,28	0,73	0,76
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення	14,60	45,52	67,17

Джерело: розроблено авторкою на основі фінансової звітності підприємства (Додатків А та Б)

Аналіз показників ліквідності та платоспроможності ТОВ "КЖХ" свідчить про покращення здатності підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. Коефіцієнт абсолютної ліквідності суттєво зріс у 2022 році, що вказує на значне збільшення грошових коштів, але знову знизився у 2023 році. Коефіцієнт поточної ліквідності стабільно зростає з 2021 по 2023 рік, що свідчить про покращення загальної ліквідності.

Коефіцієнт власної платоспроможності та коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення також демонструють позитивну динаміку, що свідчить про зростання власного капіталу та зниження залежності від зовнішнього фінансування. Загальний коефіцієнт ліквідності залишився стабільним, що вказує на стабільну фінансову структуру підприємства. Показники фінансової стійкості ТОВ «КЖХ» представлено в табл. 2.3

Таблиця 2.3 – Показники фінансової стійкості ТОВ «КЖХ», за період 2021-2023рр.

Показник	Період дослідження, роки		
	2021	2022	2023
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,39	2,72	3,22
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,28	0,73	0,76
Коефіцієнт заборгованості (фінансової напруги)	2,58	0,37	0,31
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,27	0,73	0,76
Коефіцієнт маневрування	0,93	0,98	0,99
Коефіцієнт постійного активу	0,07	0,02	0,01
Коефіцієнт відношення необоротних і оборотних активів	0,02	0,02	0,01

Джерело: розроблено авторкою на основі фінансової звітності підприємства (Додатків А та Б)

Аналіз показників фінансової стійкості показує значне покращення у фінансовій структурі підприємства. Коефіцієнт автономії зріс з 0,28 у 2021 році до 0,76 у 2023 році, що свідчить про зростання частки власного капіталу у

фінансуванні активів. Коефіцієнт заборгованості зменшився 2,58 у 2021 році до 0,31 у 2023 році, що вказує на зниження фінансового навантаження.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами та коефіцієнт маневрування показали позитивну динаміку, свідчаючи про покращення управління власними оборотними засобами. Коефіцієнти постійного активу та відношення необоротних і оборотних активів залишалися стабільними, вказуючи на стабільність у структурі активів. Показники ділової активності ТОВ «КЖХ» розглянуті у табл. 2.4

Таблиця 2.4 – Показники ділової активності ТОВ «КЖХ», за період 2021-2023рр.

Показник	Період дослідження, роки		
	2021	2022	2023
Коефіцієнт загальної оборотності активів	0,04	0,62	0,21
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	0,06	0,81	0,24
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,29	14,33	3,66
Термін одного обороту дебіторської заборгованості (дні)	1260	25	100

Джерело: розроблено авторкою на основі фінансової звітності підприємства (Додатків А та Б)

Аналіз показників ділової активності ТОВ "КЖХ" свідчить про значні зміни у загальній оборотності активів та оборотності дебіторської заборгованості. Коефіцієнт загальної оборотності активів зріс з 0,04 у 2021 році до 0,62 у 2022 році, що свідчить про покращення ефективності використання активів для генерації доходів. Однак у 2023 році цей показник знизився до 0,21, що може свідчити про певні труднощі у підтримці рівня ділової активності.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості значно зріс у 2022 році до 14,33, що вказує на швидке повернення дебіторської заборгованості. Однак у 2023 році він знизився до 3,66, що може свідчити про проблеми з управлінням дебіторською заборгованістю. Термін одного обороту дебіторської заборгованості

зменшився з 1260 днів у 2021 році до 25 днів у 2022 році, але знову збільшився до 100 днів у 2023 році.

Показники рентабельності ТОВ «КЖХ» представлено у табл. 2.5

Таблиця 2.5 – Показники рентабельності ТОВ «КЖХ», за період 2021-2023рр.

Показник	Період дослідження, роки		
	2021	2022	2023
Коефіцієнт рентабельності підприємства	-0,06	0,42	0,02
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,23	0,57	0,03
Коефіцієнт рентабельності продажу	-1,46	0,67	0,11

Джерело: розроблено авторкою на основі фінансової звітності підприємства (Додатків А та Б)

Аналіз показників рентабельності ТОВ "КЖХ" демонструє значні коливання у фінансових результатах. У 2021 році компанія мала негативні показники рентабельності підприємства та власного капіталу, що свідчить про збитковість діяльності. У 2022 році показники рентабельності значно покращились, зокрема рентабельність власного капіталу досягла 0,57, що свідчить про високу прибутковість.

У 2023 році показники рентабельності знову знизились, що може свідчити про труднощі у підтримці високого рівня прибутковості. Рентабельність продажу також значно коливалась: від -1,46 у 2021 році до 0,67 у 2022 році та знову знизилась до 0,11 у 2023 році. Це може бути пов'язано з коливаннями у витратах та доходах компанії протягом аналізованого періоду.

Фінансовий стан ТОВ "КЖХ" протягом 2021-2023 років характеризується значними коливаннями, що відображають різні етапи розвитку та адаптації підприємства до ринкових умов. У 2021 році підприємство зіткнулося зі значними фінансовими труднощами, про що свідчать низькі показники ліквідності, висока залежність від зовнішніх зобов'язань та збитковість діяльності. Однак у 2022 році компанія змогла значно покращити свої фінансові результати, що вказує на ефективні заходи з підвищення операційної ефективності та оптимізації витрат.

Значне зростання показників ліквідності у 2022 році свідчить про покращення здатності компанії покривати свої короткострокові зобов'язання, а зменшення коефіцієнта заборгованості — про зниження фінансового навантаження. Показники фінансової стійкості також покращились, про що свідчить зростання коефіцієнта автономії та коефіцієнта забезпеченості власними оборотними засобами. Це свідчить про зростання частки власного капіталу у фінансуванні діяльності та зниження залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Попри позитивні зміни у 2022 році, у 2023 році компанія знову зіткнулася з певними труднощами. Хоча показники ліквідності та фінансової стійкості залишились на високому рівні, спостерігається зниження ділової активності та рентабельності. Це може бути пов'язано з певними ринковими викликами або внутрішніми проблемами у управлінні підприємством. Зниження оборотності активів та дебіторської заборгованості може свідчити про проблеми з управлінням оборотними активами.

Загалом, фінансовий стан ТОВ "КЖХ" демонструє значний потенціал для розвитку та покращення. Компанія змогла ефективно реагувати на виклики 2021 року та досягти позитивних змін у 2022 році, що свідчить про здатність до адаптації та стратегічного планування. Однак для підтримки стабільного фінансового стану у довгостроковій перспективі необхідно продовжувати роботу над підвищенням ефективності управління активами, оптимізацією витрат та підтримкою високого рівня ділової активності.

Для оцінки кредитоспроможності ТОВ "КЖХ" на основі фінансової звітності за 2021-2023 роки, необхідно проаналізувати ключові фінансові показники, які впливають на здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами. Окрім вже розрахованих показників, доцільно також оцінити кредитоспроможність підприємства згідно положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, Постанова правління НБУ від 30.06.2016р. № 351.

Для оцінки кредитоспроможності підприємства використовується модель розрахунку інтегрального показника боржника - юридичної особи для малого підприємства, яка дозволяє визначити ймовірність банкрутства. Для правильного розрахунку визначаю групу видів економічної діяльності. Для ТОВ «КЖХ» KVED-2010 ДК 009:2010 належить до Секції С «Переробна промисловість». На основі цих даних, наша модель розрахунку інтегрального показника буде мати вигляд:

$$Z = 1,775 + 0,472 \cdot X_2 + 0,408 \cdot X_{11} + 0,392 \cdot X_{12} + 0,357 \cdot X_{13} + 0,347 \cdot X_{14} \quad (1.1)$$

де:

- Z – базовий інтегральний показник фінансового стану боржника – юридичної особи,
- $X_2, X_{11}, X_{12}, X_{13}, X_{14}$ – фінансові коефіцієнти, що розраховуються на базі фінансової звітності боржника

Оцінка ймовірності банкрутства ТОВ «КЖХ» згідно розрахунку інтегрального показника боржника - юридичної особи для малого підприємства представлена у табл. 2.6

Таблиця 2.6 – Оцінка ймовірності банкрутства ТОВ «КЖХ» згідно моделі розрахунку інтегрального показника боржника - юридичної особи для малого підприємства, за період 2021-2023рр.

Показник	Період дослідження, роки		
	2021	2022	2023
X_2	0,541	0,541	0,541
X_{11}	1,063	1,063	1,063
X_{12}	0,848	1,172	0,705
X_{13}	-0,226	0,021	0,021
X_{14}	-1,129	-1,129	-1,129
Z	2,324	2,539	2,356
PD	0,045 - 0,086	0,023 - 0,044	0,045 - 0,086

Джерело: розроблено авторкою на основі фінансової звітності підприємства (Додатків А та Б)

Значення показників X_2 , X_{11} та X_{14} залишалися стабільним протягом трьох років на рівні близько 0,541 , 1,063 та -1,129 відповідно. Це свідчить про стабільну структуру активів компанії.

Значення показника X_{12} зросло з 0,848 у 2021 році до 1,172 у 2022 році. Це свідчить про покращення фінансового стану компанії. Але у 2023 році скоротилось до 0,705, що не буде позитивно впливає на компанію.

У 2021 році коефіцієнт 0,045 до 0,086, це говорить про те, що ймовірність дефолту підприємства складає від 4,5% до 8,6%, у 2022 році - ймовірність дефолту підприємства складає за розрахунками від 2,3% до 4,4%, у 2023р. від 4.5% до 8,6%. Покращення показників підприємства у рік початку війни, коли переважна частка малого бізнесу зазнавала збитків, пов'язана з основною діяльністю підприємства - виготовлення металопластикових вікон, реалізація яких була дуже активною у 2022 році.

Таким чином, можна зробити висновок, що ТОВ "КЖХ" є кредитоспроможним підприємством з високим рівнем фінансової стійкості у 2021 та 2023 роках. Однак, компанії слід продовжувати працювати над підтримкою та покращенням фінансових показників, щоб зберегти свою кредитоспроможність у довгостроковій перспективі.

2.2. Аналіз інвестиційного проєкту та оцінювання його ефективності

ТОВ "КЖХ" планує розширити свій бізнес шляхом впровадження виробництва екологічних будівельних матеріалів. Проєкт спрямований на виготовлення будівельних виробів із перероблених пластмас та натуральних матеріалів, таких як дерев'яні композити. Цей напрямок відповідає глобальним тенденціям на ринку будівельних матеріалів, що прагнуть зниження впливу на навколишнє середовище та використання відновлюваних ресурсів.

Мета проєкту:

1. Розширення асортименту продукції компанії.
2. Залучення нових клієнтів та ринків збуту.
3. Підвищення конкурентоспроможності компанії.
4. Зменшення впливу на навколишнє середовище за рахунок використання вторинної сировини.

Етапи реалізації проєкту наведені в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Етапи реалізації проєкту з впровадження виробництва екологічних будівельних матеріалів ТОВ «КЖХ»

Етап	Опис	Тривалість
Планування та дослідження ринку	Аналіз ринку, вивчення конкурентів, визначення цільової аудиторії та потенційних ринків збуту	3 місяці
Розробка технології виробництва	Дослідження та розробка технологій виробництва з використанням вторинних пластмас та дерев'яних композитів	6 місяців
Закупівля обладнання та встановлення виробничої лінії	Вибір та закупівля необхідного обладнання, монтаж та налаштування виробничої лінії, навчання персоналу	6 місяців
Запуск виробництва та маркетинг	Виробництво першої партії продукції, розробка та реалізація маркетингової стратегії, вихід на ринок та початок продажів	3 місяці

Джерело: розроблено авторкою на основі [34].

Визначимо також очікувані результати від впровадження даного проєкту. Очікувані результати проєкту з впровадження виробництва екологічних будівельних матеріалів ТОВ «КЖХ» представлені в табл. 2.8

Таблиця 2.8 – Очікувані результати проєкту з впровадження виробництва екологічних будівельних матеріалів ТОВ «КЖХ»

Тип вигод	Опис
Фінансові вигоди	Збільшення доходів за рахунок розширення асортименту продукції; залучення інвестицій та нових клієнтів
Соціальні вигоди	Створення нових робочих місць; підвищення рівня обізнаності споживачів щодо екологічних будівельних матеріалів
Екологічні вигоди	Зменшення кількості відходів пластмас за рахунок їх переробки; використання відновлюваних ресурсів у виробництві

Джерело: розроблено авторкою на основі [34].

Перейдемо до економічного обґрунтування даного проєкту.

Таблиця 2.9 – Інвестиційні витрати, грн.

Стаття витрат	Сума, грн
Дослідження та розробка	500 000
Закупівля обладнання	3 000 000
Встановлення та налаштування	1 000 000
Маркетинг та запуск	500 000
Загальні інвестиції	5 000 000

Джерело: розроблено авторкою на основі фінансової звітності підприємства (Додатків А та Б)

Для розрахунку NPV (чистої приведеної вартості), IRR (внутрішньої норми прибутковості) та PI (індексу рентабельності) необхідно визначити грошові потоки від реалізації проєкту та ставку дисконту. Тривалість проєкту становить 5 років, з рівними грошовими потоками після запуску виробництва.

1. Інвестиційні витрати (початкові вкладення): 5 000 000 грн.
2. Щорічний дохід після запуску (починаючи з 2-го року): 2 000 000 грн.
3. Ставка дисконту: 19%.
4. Термін проєкту: 5 років.

1. Розрахунок NPV (Net Present Value)

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} - I \quad (1.2)$$

де:

- CF_t - грошовий потік у рік t ,
- r - ставка дисконту,
- I - інвестиційні витрати,
- n - тривалість проєкту.

Грошові потоки:

- 1-й рік: -5 000 000 грн (початкові інвестиції)
- 2-й рік: 2 000 000 грн
- 3-й рік: 2 000 000 грн
- 4-й рік: 2 000 000 грн
- 5-й рік: 2 000 000 грн

$$NPV = \frac{2000000}{(1 + 0,10)^1} + \frac{2000000}{(1 + 0,10)^2} + \frac{2000000}{(1 + 0,10)^3} + \frac{2000000}{(1 + 0,10)^4} - 5000000$$

$$NPV = \frac{2000000}{1,1} + \frac{2000000}{1,21} + \frac{2000000}{1,331} + \frac{2000000}{1,4641} - 5000000$$

$$NPV = 1818182 + 1652893 + 1503239 + 1368399 - 5000000$$

$$NPV = 6342713 - 5000000 = 13427$$

2. Розрахунок IRR (Internal Rate of Return)

IRR — це така ставка дисконту, при якій NPV проєкту дорівнює нулю:

$$\sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+IRR)^t} - I = 0 \quad (1.3)$$

де:

- CF_t - грошовий потік у рік t ,
- r - ставка дисконту,
- I - інвестиційні витрати,
- n - тривалість проєкту

Для знаходження IRR використовується ітеративний метод. Вручну знайти IRR складно, тому скористаємося спрощеним методом наближення. Використаємо фінансовий калькулятор для знаходження IRR:

При грошових потоках:

- 1-й рік: -5 000 000 грн (початкові інвестиції)
- 2-й рік: 2 000 000 грн
- 3-й рік: 2 000 000 грн
- 4-й рік: 2 000 000 грн
- 5-й рік: 2 000 000 грн

Отримуємо значення IRR приблизно 22,78%.

3. Розрахунок PI (Profitability Index)

$$PI = \frac{NPV + I}{I} \quad (1.4)$$

де:

- *NPV* - чиста приведена вартість,
- *I* - інвестиційні витрати.

$$PI = \frac{1342713 + 5000000}{5000000} = 1,27$$

На підставі проведених розрахунків ключових показників ефективності інвестиційного проєкту, можна зробити висновки:

- NPV: 1 342 713 грн (позитивна NPV свідчить про те, що проєкт є фінансово привабливим).
- IRR: 22,78% (внутрішня норма прибутковості значно перевищує ставку дисконту в 19%, що робить проєкт привабливим).
- PI: 1,27 (індекс рентабельності більше 1 свідчить про те, що проєкт є фінансово вигідним).

Таким чином, інвестиційний проєкт з виробництва екологічних будівельних матеріалів для ТОВ "КЖХ" є фінансово привабливим та доцільним для реалізації.

Оцінка рентабельності запропонованого інвестиційного проєкту ТОВ «КЖХ» представлено у табл. 2.10

Таблиця 2.10 – Оцінка рентабельності запропонованого інвестиційного проєкту ТОВ «КЖХ»

Показник	Значення
Термін окупності	2-3 роки
Очікуваний приріст доходу	30% щорічно після запуску виробництва
Рентабельність продажу	20%
NPV	1 342 713 грн
IRR	22,78%
PI	1,27

Джерело: створено авторкою згідно наведених вище розрахунків

Ці таблиці надають структуровану інформацію про етапи реалізації проєкту, очікувані результати, інвестиційні витрати та показники рентабельності, що допомагає зрозуміти загальний план та перспективи інвестиційного проєкту ТОВ "КЖХ".

Реалізація цього інвестиційного проєкту дозволить ТОВ "КЖХ" не лише розширити свій асортимент, а й зайняти нову нішу на ринку будівельних матеріалів, підвищивши свою конкурентоспроможність та фінансову стійкість.

Існує ймовірність, що розробка та впровадження нових технологій виробництва екологічних будівельних матеріалів може зіткнутися з технічними труднощами. Невідповідність обладнання або проблеми з налаштуванням виробничих процесів можуть призвести до затримок у виробництві та додаткових витрат.

Проєкт передбачає значні початкові інвестиції (5 000 000 грн), що потребує залучення додаткового фінансування. Невиконання планів з фінансування або перевищення бюджету може призвести до дефіциту коштів, що ускладнить реалізацію проєкту та виконання зобов'язань перед кредиторами.

Попит на екологічні будівельні матеріали може бути нижчим, ніж очікується, через недостатню обізнаність споживачів або високу конкуренцію на ринку. Це може призвести до зниження обсягів продажів і, як наслідок, до невиконання планів щодо доходів.

Залежність від постачальників сировини та обладнання може створити ризики, пов'язані з їхньою надійністю та стабільністю постачання. Затримки або перебої в постачанні можуть призвести до зупинки виробництва або підвищення витрат на придбання сировини.

Нові технології виробництва можуть спричинити проблеми з якістю продукції, особливо на початкових етапах. Невідповідність продукції стандартам якості може призвести до втрати клієнтів, зниження репутації компанії та додаткових витрат на усунення дефектів.

Зміни у законодавстві або нормативно-правових актах, що регулюють виробництво та продаж будівельних матеріалів, можуть вплинути на діяльність компанії. Невідповідність новим вимогам може призвести до штрафів, зупинки виробництва або додаткових витрат на приведення діяльності у відповідність до нових правил.

Виробництво будівельних матеріалів з використанням вторинної сировини може мати негативний вплив на навколишнє середовище, якщо не дотримуватися екологічних стандартів. Порушення екологічних норм може призвести до штрафів, санкцій та негативного впливу на репутацію компанії.

Недостатня кваліфікація або досвід менеджменту в управлінні новим проектом можуть призвести до неефективного управління ресурсами, затримок у реалізації етапів проекту та невиконання планів. Це може спричинити збільшення витрат та зниження рентабельності проекту.

На ринку будівельних матеріалів може з'явитися нові конкуренти, які також займатимуться виробництвом екологічних матеріалів. Підвищена конкуренція може призвести до зниження цін та зменшення прибутковості проекту, а також до необхідності збільшення витрат на маркетинг та рекламу.

Загальні економічні умови в країні можуть впливати на успіх проекту. Ризики інфляції, коливання валютних курсів, зміни процентних ставок та загальна економічна нестабільність можуть вплинути на вартість сировини, обладнання, а також на платоспроможність споживачів. Це може призвести до зниження обсягів продажів та прибутковості проекту.

Проект впровадження виробництва екологічних будівельних матеріалів для ТОВ "КЖХ" має значний потенціал, однак супроводжується численними ризиками, які потрібно враховувати при його реалізації. Ефективне управління цими ризиками, включаючи розробку планів щодо їх мінімізації та адаптацію до зміни умов, є ключем до успішного виконання проекту та забезпечення його фінансової стабільності.

Для зниження технологічних ризиків необхідно ретельно планувати та проводити тестування нових технологій перед їх впровадженням у виробництво. Залучення досвідчених фахівців у галузі технологій виробництва та проведення пілотних проектів дозволять виявити та усунути можливі проблеми на ранніх стадіях. Також важливо забезпечити регулярне навчання персоналу щодо нових технологій та обладнання.

Для зменшення фінансових ризиків варто розробити детальний фінансовий план проекту, включаючи резерви на випадок непередбачених витрат. Залучення додаткових джерел фінансування, таких як кредити або гранти, може допомогти знизити навантаження на власний капітал компанії. Також доцільно проводити регулярний фінансовий моніторинг та аналіз виконання бюджету проекту.

Для зменшення ринкових ризиків необхідно провести ґрунтовне дослідження ринку та розробити ефективну маркетингову стратегію. Це включає аналіз конкурентів, визначення цільової аудиторії та встановлення конкурентоспроможних цін. Важливо також розвивати партнерські відносини з ключовими гравцями ринку та активно просувати продукцію через різні канали збуту.

Для мінімізації ризиків постачання важливо мати надійних постачальників сировини та обладнання. Вартує укласти довгострокові контракти з основними постачальниками та мати альтернативні джерела постачання на випадок перебоїв. Регулярний моніторинг ринку постачання та створення запасів критично важливих матеріалів дозволять знизити ризик зупинки виробництва.

Для забезпечення високої якості продукції необхідно розробити та впровадити системи контролю якості на всіх етапах виробництва.

Важливо здійснювати постійний моніторинг процесів та проводити випробування продукції на відповідність встановленим стандартам. Зворотний зв'язок від клієнтів допоможе вчасно виявляти та усувати проблеми з якістю.

Для зниження регуляторних ризиків варто забезпечити відповідність усім діючим нормативно-правовим вимогам. Регулярний моніторинг змін у законодавстві та адаптація до нових вимог допоможуть уникнути штрафів та санкцій. Для мінімізації екологічних ризиків необхідно впроваджувати екологічно безпечні технології виробництва та дотримуватись стандартів з охорони навколишнього середовища. Важливо також підтримувати екологічну свідомість працівників та споживачів.

Застосування цих заходів допоможе ефективно управляти ризиками, пов'язаними з інвестиційним проєктом ТОВ "КЖХ", і забезпечити його успішну реалізацію, підвищуючи конкурентоспроможність і фінансову стабільність підприємства.

2.3. Програми інвестиційного кредитування для підприємств МСБ від вітчизняних банків

Інвестиційне кредитування для малих та середніх підприємств (МСП) в Україні відіграє важливу роль у розвитку національної економіки. Вітчизняні банки пропонують різноманітні програми інвестиційного кредитування, що сприяють розширенню бізнесу, оновленню виробничих потужностей та впровадженню інновацій. Ці програми мають на меті забезпечити підприємства необхідними фінансовими ресурсами для довгострокових інвестицій, що сприятиме підвищенню їх конкурентоспроможності на ринку.

Однією з головних переваг інвестиційного кредитування від вітчизняних банків є можливість отримати значні суми грошей на тривалий термін. Це дозволяє підприємствам здійснювати великі капіталовкладення в оновлення обладнання,

розширення виробничих ліній або розробку нових продуктів, що важливо для підтримки і розвитку бізнесу.

Багато банків пропонують спеціальні умови для МСБ, включаючи знижені відсоткові ставки та гнучкі графіки погашення кредиту. Крім того, в рамках державних програм підтримки підприємництва, можуть бути доступні субсидії та гранти, що знижують фінансове навантаження на підприємство і роблять інвестиції більш доступними.

Для отримання інвестиційного кредиту банки встановлюють високі вимоги до фінансового стану та кредитної історії підприємства. Це може стати суттєвою перешкодою для нових або малих компаній, які не мають достатнього досвіду чи активів для забезпечення кредиту. Вимоги до застави та надання детальних бізнес-планів також ускладнюють процес отримання фінансування.

Інвестиційне кредитування пов'язане зі значними фінансовими ризиками для підприємства. У разі невиконання умов кредитного договору або несприятливих економічних умов, підприємство може стикнутися з труднощами у погашенні боргу, що призведе до фінансових проблем і навіть банкрутства. Крім того, необхідність регулярних виплат за кредитом може обмежити можливості підприємства в інших сферах діяльності.

В Україні існує кілька програм інвестиційного кредитування для малих та середніх підприємств (МСП), що пропонуються як державними, так і комерційними банками.

Програма «Доступні кредити 5-7-9%» в Україні спрямована на підтримку малого та середнього бізнесу шляхом надання пільгових кредитів. Основні умови програми «Доступні кредити 5-7-9%» представлені в табл. 2.11

Таблиця 2.11 - Основні умови програми «Доступні кредити 5-7-9%»

Параметр	Умови
Відсоткові ставки	- 5%: для підприємств, що створюють нові робочі місця або здійснюють інвестиційні проєкти у пріоритетних напрямках. - 7%: для стандартних інвестиційних кредитів. - 9%: для рефінансування вже існуючих кредитів.
Сума кредиту	До 50 млн грн, залежно від проєкту та фінансового стану підприємства.
Термін кредитування	- До 5 років для інвестиційних кредитів - До 3 років для поповнення обігових коштів.
Цільове призначення кредитів	- Придбання або модернізація обладнання. - Впровадження енергоефективних технологій. - Розвиток виробничих потужностей. - Інші інвестиційні потреби підприємства.
Умови участі	- Реєстрація підприємства в Україні. - Прозора фінансова звітність. - Відсутність заборгованості перед бюджетом та банками.
Особливості програми	- Навчання та консультації: підприємці можуть проходити безкоштовні курси підвищення бізнес-компетенцій - Державні гарантії: можливість отримання державних гарантій, що знижує ризики для банків і полегшує доступ підприємств до фінансування - Підтримка на деокупованих територіях: спеціальні умови для підприємств, що працюють на деокупованих територіях України.

Джерело: розроблено авторкою на основі [23, 28, 32, 35].

З моменту запуску програми у лютому 2020 року, бізнесу було видано понад 70 тисяч кредитів на загальну суму понад 225 млрд грн. Програма допомогла багатьом підприємствам розширити свою діяльність та створити нові робочі місця [26]. Основні умови програми «FINANCEAST» наведені у табл. 2.12

Таблиця 2.12 - Основні умови програми «FINANCEAST»

Параметр	Умови
Цільова аудиторія	Мікро-, малі та середні підприємства, зареєстровані та діючі на підконтрольних уряду територіях Донецької та Луганської областей.
Сума фінансування	Визначається індивідуально в залежності від потреб підприємства та специфіки проєкту.
Мета фінансування	Розширення бізнесу, придбання обладнання, модернізація виробничих потужностей, впровадження інноваційних технологій.
Відсоткові ставки	Пільгові умови знижують фінансове навантаження на підприємства, дозволяючи отримувати кредити за нижчими ставками порівняно з ринковими.
Термін фінансування	Залежить від типу проєкту та потреб підприємства, але зазвичай становить до 5 років.

Джерело: розроблено авторкою на основі [30, 31, 38].

Програма «FINANCEAST» спрямована на фінансування малого та середнього бізнесу (МСБ) на підконтрольних уряду України територіях Донецької та Луганської областей. Запущена в 2019 році за підтримки Європейського Союзу та реалізується через місцеві банки. Особливості програми «FINANCEAST» наведені в таблиці 2.13.

Таблиця 2. 13 Особливості програми «FINANCEAST»

Параметр	Особливості
Пільгові умови	Програма передбачає знижені відсоткові ставки та можливість отримання часткових державних гарантій, що знижує фінансові ризики для банків та полегшує доступ до фінансування.
Підтримка з боку ЄС	Програма реалізується за підтримки Європейського Союзу, що гарантує стабільність та надійність фінансування.
Цільове використання коштів	Фінансування може бути спрямоване на розвиток виробництва, придбання новітнього обладнання, впровадження енергоефективних технологій та інші інвестиційні потреби.

Джерело: розроблено авторкою на основі [30, 31, 38].

Програма «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%» спрямована на підтримку малого та середнього бізнесу (МСБ) шляхом надання пільгового лізингу. Ця ініціатива розроблена у відповідності до Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам МСП за договорами фінансового лізингу. Основні умови програми «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%» представлені у табл. 2.14

Таблиця 2.14 - Основні умови програми «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%»

Параметр	Умови
Цільова аудиторія	Мікро-, малі та середні підприємства, зареєстровані в Україні.
Сума лізингу	Визначається індивідуально в залежності від потреб підприємства та специфіки проєкту.
Мета лізингу	Придбання обладнання, транспортних засобів, модернізація виробничих потужностей, впровадження інноваційних технологій.
Відсоткові ставки	- 5%, 7%, 9% в залежності від умов договору і фінансового стану підприємства.
Термін лізингу	До 5 років.
Державні гарантії	Можливість отримання державних гарантій для зниження фінансових ризиків.

Джерело: складено автором на основі [24, 25, 29].

Особливості програми «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%» наведено у табл. 2.15

Таблиця 2.15 - Особливості програми «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%»

Параметри	Особливості
Пільгові умови	Програма передбачає знижені відсоткові ставки та можливість отримання часткових державних гарантій, що знижує фінансові ризики для банків та полегшує доступ до фінансування.
Підтримка з боку уряду	Програма реалізується за ініціативи Президента України та Кабінету Міністрів України, що гарантує стабільність та надійність фінансування.
Цільове використання коштів	Фінансування може бути спрямоване на розвиток виробництва, придбання новітнього обладнання, впровадження енергоефективних технологій та інші інвестиційні потреби.

Продовження таблиці 2.15

Партнери програми	Програма реалізується у співпраці з провідними банками та лізинговими компаніями, такими як ОТР Лізинг, Укресімбанк, ПриватБанк та інші.
-------------------	--

Джерело: розроблено авторкою на основі [24, 25, 29].

Програма надає підприємствам можливість отримати необхідні ресурси для зростання та розвитку за пільговими умовами, що сприяє загальному економічному розвитку країни.

Після проведення аналізу фінансового стану ТОВ «КЖХ», можна зробити висновки, що підприємство є кредитоспроможним. Підприємство спроможне швидко реагувати на заборгованість та вирішувати ці проблеми. ТОВ «КЖХ» може залучати інвестиції для розвитку за допомогою різних програм, наприклад, «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%» чи «Доступні кредити 5-7-9%».

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МСБ

3.1 Досвід інвестиційного кредитування суб'єктів МСБ у зарубіжних країнах

Програми інвестиційного кредитування для малих та середніх підприємств в країнах Європи та США є важливим інструментом для їхнього розвитку. Банки та фінансові установи надають інвестиційні кредити, які допомагають МСБ придбати основні засоби та виконати капітальні інвестиції. Це сприяє побудові довгострокових відносин із клієнтами та формуванню стабільного кредитного портфелю.

В Європі існує безліч програм інвестиційного кредитування, спрямованих на підтримку малого та середнього бізнесу. Ці програми пропонуються різними установами, включаючи:

- урядові установи;
- Європейський інвестиційний банк (ЄІБ);
- комерційні банки;
- мікрофінансові організації [39].

Інвестиційне кредитування МСБ у Франції. Bpifrance – це державний французький інвестиційний банк, був створений у 2012 році. Він слугує як банк розвитку та надає фінансування, інвестиції та консультаційні послуги підприємствам. Пропонує різні кредитні програми для МСБ, включаючи програму "Bpifrance Creation" для новостворених підприємств та програму "Bpifrance Developpement" для розширення та модернізації [40].

"Bpifrance Creation" – це програма від французького банку розвитку Bpifrance, спрямована на підтримку новостворених підприємств. Програма пропонує широкий спектр фінансових та нефінансових послуг, щоб допомогти підприємцям розпочати та розвивати свій бізнес.

На участь у програмі "Bpifrance Creation" можуть подати заявку підприємці, які відповідають наступним критеріям:

- підприємство має бути зареєстроване у Франції;
- підприємство має бути створене протягом останніх 3 років;
- підприємство має мати життєздатний бізнес-план;
- підприємство має продемонструвати фінансову стійкість.

Три типи цифрових кредитів доступні для підприємців, щоб збільшити їхні бізнес-потреби або власний капітал: Prêt d'Honneur Solidaire для підприємців у нестабільній економічній ситуації, Prêt d'Honneur Création-Reprise для підприємців-початківців та Prêt d'Honneur Renfort для молодих підприємств віком до 5 років, які постраждали від кризи у сфері охорони здоров'я.

Bpifrance, відомий як французький банк розвитку, також гарантує банківські кредити для підприємців-початківців та підтримує створення інноваційного бізнесу за допомогою різних продуктів, призначених для підприємств з високим потенціалом зростання.

У 2023 році таких підприємств було 83 810. Ця діяльність здебільшого спрямована на дуже малі підприємства (72% підтриманих підприємств у 2023 році) і охоплює всі території (84% одержувачів підтримки розташовані за межами регіону О-де-Франс, 76% - за межами міських агломерацій і 17% - у сільських громадах). Було надано позики на 9,4 млрд євро в підтримку інновацій, що більше ніж удвічі перевищує показник 2022 року. Виділено €18,7 млрд кредитів, включаючи як довгострокові, так і короткострокові фінансові ресурси та надано гарантії на суму €8,6 млрд для 63 000 компаній [41].

Французький інвестиційний банк працює з усіма підприємствами на своїй території. Проаналізувавши дані за 2023 рік, можна сказати, що Bpifrance активно підтримує французьку економіку.

Інвестиційне кредитування МСБ у Німеччині. KfW - це німецький державний банк розвитку, який пропонує широкий спектр фінансових продуктів та послуг для підтримки та розвитку економіки, насамперед, Німеччини, а також, Європи та країн, що розвиваються. Банк діє за дорученням федерального уряду Німеччини та надає кредити, гранти, інвестиції та інші форми фінансування для різноманітних цілей [42].

Програма "ERP-StartUp" - це ініціатива державного банку розвитку Німеччини KfW, яка пропонує кредити та гранти для підтримки новостворених підприємств. Ця програма має на меті допомогти підприємцям фінансувати свої стартові витрати та розвивати свої бізнес-ідеї.

Кредит за цією програмою користується гарантією, виданою в рамках Рамкової програми Європейського Співтовариства з конкурентоспроможності та інновацій, а з іншого боку, кредит підтримується Європейським фондом стратегічних інвестицій [44].

На програму "ERP-StartUp" можуть подати заявку:

- фізичні особи, які хочуть створити новий бізнес у Німеччині;
- стартапи, які зареєстровані в Німеччині не більше 5 років;
- малі та середні підприємства, які хочуть розширити свою діяльність або створити новий продукт чи послугу [43].

Програма "ERP-StartUp" може надавати два види фінансування. KfW може надавати кредити до 250 000 євро на строк до 10 років. Ці кредити можуть бути використані для фінансування різноманітних витрат, пов'язаних зі запуском нового бізнесу, наприклад, оренда, обладнання та маркетинг. А також KfW може надавати гранти до 50 000 євро. Ці гранти не потрібно повертати банку, але вони повинні

використовуватись для певних цілей, таких як дослідження та розробки, або навчання [43].

Особливості кредитування у KfW: банк вносить лише 20% кредитного ризику, а KfW - 80%. Це полегшує банку прийняття рішення про надання кредиту за умов, що ваша бізнес-ідея має перспективу сталого економічного успіху.

За бажанням можна отримати два пільгових роки, тобто сплачувати лише відсотки, а погашати кредит почнете пізніше. Рекомендовано у випадках, коли не можна гарантувати, що бізнес буде приносити прибуток з самого початку.

Інвестиційне кредитування МСБ у Італії. Invitalia - це державне агентство Італії, яке сприяє розвитку підприємництва та інвестицій в країні. Агентство пропонує широкий спектр фінансових та нефінансових послуг для підтримки МСБ, а також великих підприємств [45].

Програма Smart Start від Invitalia - це ініціатива, яка підтримує відкриття та розвиток інноваційних стартапів у всіх регіонах Італії. Метою програми є підтримка нової підприємницької культури, пов'язаної з цифровою економікою та покращення результатів науково-технічних досліджень.

Проекти вартістю від 100 000 до 1,5 млн євро можуть отримати фінансування за цією програмою. Програма Smart Start є відкритою та немає жодних рейтингів чи дедлайнів. Заявки компаній розглядаються протягом 60 днів у порядку черги. Процедура подання заявок на отримання субсидій повністю комп'ютеризована. Invitalia оцінює бізнес-плани, проводить аналіз та надає фінансування, здійснює моніторинг реалізації проєктів [46].

Програма ON - Oltre Nuove imprese a tasso zero - це програма Міністерства економічного розвитку Італії, яка підтримує мікро- та малі підприємства. Але для отримання фінансування за цією програмою компанія повинна складатися з молодих людей віком від 18 до 35 років або жінок різного віку. Програма фінансує підприємства з інвестиційними проєктами, спрямованими на реалізацію нових ініціатив у виробничому секторі, сфері послуг, торгівлі та туризму [47].

Програма передбачає поєднання безвідсоткового фінансування та безповоротного гранту для бізнес-проектів вартістю до 3 мільйонів євро, який може покрити до 90 відсотків загальних витрат, що відповідають критеріям прийнятності. Бізнес-плани повинні бути розпочаті після подачі заявки і повинні бути завершені протягом 24 місяців з дати підписання договору про фінансування [47].

Процес оцінки складається з двох етапів:

- поглиблена співбесіда з компанією для перевірки та аналізу організаційних, технічних та управлінських навичок команди підприємства, а також внутрішньої узгодженості проекту, який буде фінансуватися, в тому числі з точки зору ринкового потенціалу. Коли компанія успішно проходить співбесіду то її буде запропоновано доповнити заявку на онлайн-платформі інформацією про бізнес-план проекту;
- співбесіда з компанією для оцінки економічно-фінансової стійкості ініціативи з огляду на запропоновані витрати та запитувані об'єкти.

Інвестиційне кредитування МСБ у Іспанії. ICO (Instituto de Crédito Oficial) - це іспанський державний фінансовий інститут, який пропонує кредити та інші фінансові послуги для підтримки розвитку економіки Іспанії. ICO діє за дорученням уряду Іспанії та співпрацює з приватним сектором для надання фінансування МСБ, великим підприємствам [48].

Програма «Líneas ICO Empresas» - це програма кредитування, яку пропонує державний фінансовий інститут Іспанії ICO (Instituto de Crédito Oficial) для підтримки малих та середніх підприємств. Програма пропонує кредити на різною метою, але пов'язані з розвитком та діяльністю малого та середнього бізнесу [49].

На програму "Líneas ICO Empresas" можуть подати заявку:

- малі та середні підприємства зареєстровані та діючі в Іспанії, які відповідають визначенню МСБ згідно з Європейським Союзом;

- фізичні особи, які зареєстровані як самозайняті підприємці в Іспанії;
- некомерційні організації, які зареєстровані в Іспанії та здійснюють діяльність у сфері охорони здоров'я, освіти, соціальних послуг або захисту навколишнього середовища.

Період погашення та пільговий період за програмою Líneas ICO Empresas:

- від 1 до 6 років з пільговим періодом 0 або 1 рік по основній сумі боргу;
- від 7 до 9 років з пільговим періодом 0, 1 або 2 роки;
- 10, 12, 15 і 20 років з пільговим періодом 0, 1, 2 або 3 роки [49].

Для отримання фінансування підприємству необхідно звернутись у будь-яку кредитну установу, яка співпрацює з ІСО в рамках цієї програми. Максимальна сума кредиту на одного клієнта на рік становить 12,5 млн. євро, в рамках однієї або декількох операцій. Також, фінансування може бути оформлене у вигляді кредиту, лізингу, оренди або кредитної лінії.

Інвестиційне кредитування МСБ у Польщі. Polski Fundusz Rozwoju (PFR) - це державний польський інвестиційний фонд, був створений у 2016 році для стимулювання економічного розвитку Польщі. PFR інвестує в різні сектори економіки, включаючи енергетику, інфраструктуру, охорону здоров'я та технології. Polski Fundusz Rozwoju також надає фінансову підтримку малим та середнім підприємствам [50].

Програма "Gwarancja Biznesmax Plus" - це програма гарантування кредитів, що пропонується польським державним фондом розвитку Polski Fundusz Rozwoju для підтримки інвестиційних проєктів малих та середніх підприємств. Програма надає гарантії на кредити, надані МСБ банками та іншими фінансовими установами, що може допомогти підприємствам отримати доступ до фінансування на більш вигідних умовах [51].

Програма має основні параметри гарантій:

- Обсяг гарантії: до 80 відсотків основної суми кредиту;

- Максимальна сума гарантії: польський еквівалент 2,5 млн. євро;
- Тип забезпеченого кредиту: кредит на поповнення обігових коштів або інвестиційний кредит;
- Позичальник: підприємець з сектору МСП або невелика компанія з середньою або середньою капіталізацією, що відповідає критеріям інноваційного суб'єкта або реалізує прийнятний тип проєкту (реалізація інвестиції: інноваційної, еко-інноваційної, що слугує цифровій трансформації підприємства);
- Комісійна винагорода: відсутня;
- Забезпечення гарантії: простий вексель.

Інвестиційне кредитування МСБ у США. У Сполучених Штатах Америки існує безліч програм інвестиційного кредитування, які допомагають малим та середнім підприємствам отримувати капітал для зростання та розвитку.

SBA, або Адміністрація малого бізнесу, - це урядова установа США, яка пропонує різноманітні ресурси, що допомагають американцям розпочинати, розвивати та будувати бізнес [53].

Програма 7(a) SBA - це головна програма кредитування бізнесу SBA, яка надає кредитні гарантії кредиторам, які дозволяють їм надавати фінансову допомогу малому бізнесу з особливими вимогами.

Кредити за програмою 7(a) можуть бути використані для

- придбання, рефінансування або поліпшення нерухомості та будівель;
- коротко- та довгострокове поповнення оборотного капіталу ;
- придбання та встановлення машин та обладнання, включаючи витрати, пов'язані зі штучним інтелектом;
- придбання меблів, обладнання та витратних матеріалів ;
- зміна власника (повна або часткова);
- багатоцільові кредити, в тому числі на будь-яку з вищезазначених цілей [52].

Максимальна сума кредиту за програмою 7(a) становить \$5 млн. Головними факторами для прийняття рішень про надання кредиту, це як компанія отримує свій дохід, її кредитної історії та місця, де вона працює.

Щоб мати право на кредитну підтримку за програмою 7(a), бізнес має бути:

- бути діючим бізнесом;
- працювати з метою отримання прибутку;
- знаходитись у США;
- бути малим відповідно до вимог SBA до розміру;
- не належати до типу неприйняттого бізнесу;
- не мати можливості отримати бажаний кредит на прийнятних умовах з нефедеральних, недержавних та немісцевих урядових джерел;
- бути кредитоспроможним і продемонструвати розумну здатність погашати кредит.

Умови погашення кредиту залежать від кількох факторів:

- переважна кількість строкових кредитів 7(a) погашаються щомісячними виплатами основної суми та відсотків за рахунок грошових потоків бізнесу;
- для кредитів з фіксованою ставкою платежі залишаються незмінними, оскільки відсоткова ставка є постійною;
- для кредитів зі змінною процентною ставкою кредитор може вимагати іншу суму платежу при зміні процентної ставки.

Програма 504 SBA – це кредитна програма, яка надає довгострокове фінансування за фіксованою ставкою на основні засоби, що підтримують зростання бізнесу та створення робочих місць [52].

Кредити за програмою 504 надаються через сертифіковані компанії розвитку партнерів SBA на рівні громад, які регулюють діяльність неприбуткових організацій та сприяють економічному розвитку у своїх громадах.

Щоб отримати право на позику за програмою 504 SBA підприємство має відповідати таким критеріям:

- працювати як комерційна компанія в США або їхніх володіннях;
- мати реальну чисту вартість менше \$15 млн;
- мати середній чистий дохід менше \$5 млн після сплати федеральних податків на прибуток за два роки, що передують подачі заявки [52].

Інші загальні критерії прийнятності включають відповідність розміру підприємства вимогам SBA, наявність кваліфікованого управлінського досвіду, реалістичного бізнес-плану, доброї репутації та спроможності погасити кредит.

Кредити не надаються підприємствам, які займаються неприбутковою, пасивною або спекулятивною діяльністю. Для отримання додаткової інформації щодо критеріїв прийнятності та вимог до кредитних заявок, малим підприємствам та кредиторам рекомендується звертатися до сертифікованої компанії з розвитку у своєму регіоні.

За програмою 504 SBA строки погашення доступні на 10, 20, 25 років. А проценті ставки прив'язані до надбавки до поточної ринкової ставки за 10-річними казначейськими зобов'язаннями США. Усього приблизно 3% від суми боргу, ставка може бути профінансована за рахунок кредиту [52].

Мікропозики SBA – це програма, яка пропонує позики для невеликих підприємств, які не мають доступу до традиційного кредитування. Програма мікрокредитування надає позики до \$50 000, щоб допомогти малому бізнесу та деяким неприбутковим центрам догляду за дітьми розпочати та розширити свою діяльність. Середній розмір мікрокредиту становить близько \$13 000 [52].

За програмою мікропозики SBA умовами погашення є сума, цільове використання, вимоги кредитора, потреби власника малого бізнесу та максимальний термін погашення мікрокредиту SBA - шість років. Відсоткові ставки варіюються в залежності від кредитора-посередника, це може бути від 8% до 13% [52].

SBA надає кошти спеціально призначеним кредиторам-посередникам, які є неприбутковими громадськими організаціями з досвідом кредитування, а також

надання управлінської та технічної допомоги. Ці посередники адмініструють програму мікрокредитування для відповідних позичальників.

3.2 Проблеми інвестиційного кредитування підприємств МСБ в Україні та шляхи їх вирішення

Інвестиційне кредитування малих та середніх підприємств (МСБ) є важливим елементом розвитку економіки будь-якої країни, оскільки ці підприємства часто є двигунами інновацій та зайнятості. В Україні МСБ становлять значну частину економіки, проте стикаються з численними перешкодами на шляху до отримання інвестиційних кредитів.

Розглянемо основні з цих проблем та можливі шляхи їх вирішення:

1. Недостатня доступність кредитних ресурсів – це означає, що більшість банків в Україні вважають МСБ високоризиковими позичальниками. Це обумовлено нестабільністю доходів, відсутністю значних активів для застави та короткою кредитною історією [55, с.198].

Вирішити цю проблему можна запровадженням державних програм підтримки кредитування МСБ, таких як гарантійні фонди, що забезпечують часткову гарантію за кредитами, може знизити ризики для банків і збільшити доступність фінансування.

2. Високі відсоткові ставки. Дану проблему можна описати, як високі відсоткові ставки на кредити роблять їх недоступними для багатьох МСБ, особливо для тих, хто лише починає свою діяльність [54, с.6].

Для запобігання потрібне зниження процентних ставок може бути досягнуте шляхом субсидування ставок з боку держави або через залучення міжнародних фінансових організацій, які надають кредити на більш вигідних умовах.

3. Відсутність ефективних гарантійних механізмів. Багато МСБ не мають достатньо активів для надання застави під кредити [56].

Для вирішення потрібний розвиток державних та приватних гарантійних механізмів, таких як фонди гарантування кредитів, може забезпечити додаткову підтримку і знизити ризики для банків.

4. Бюрократичні перешкоди та складність процедур – це процедури отримання кредитів, що стають складними та тривалими із за різних перешкод пов'язаних із документацією, які відволікають підприємців від основної діяльності.

Для подолання цього потрібне спрощення процедур кредитування та зменшення бюрократичних вимог, що може значно полегшити доступ МСБ до фінансування. Впровадження електронних систем подачі заявок і документів може зменшити час і ресурси, необхідні для отримання кредитів.

5. Недостатній рівень фінансової грамотності серед власників та менеджерів МСБ обмежує їх здатність ефективно управляти фінансами та планувати розвиток підприємств [55, с.210].

Цю проблему можна вирішити організацією навчальних програм і семінарів для підприємців з питань фінансового управління, а також консультаційна підтримка з боку фінансових інституцій та державних органів може допомогти підвищити фінансову грамотність. Порівняльний аналіз інвестиційного кредитування в Україні та зарубіжних країнах представлено в табл. 3.1

Таблиця 3.1 – Порівняльна таблиця інвестиційного кредитування в Україні та зарубіжних країнах

Критерій	Україна	Зарубіжні країни
1	2	3
Процентні ставки	Високі (15-20% річних)	Низькі (2-5% річних)
Доступність	Обмежена (складні умови отримання, жорсткі вимоги до застави)	Висока (прості умови отримання, доступні різні програми)
Строки кредитування	До 5 років	До 10 років і більше
Суми кредитів	До 70% від вартості проєкту	До 100% від вартості проєкту

Продовження таблиці 3.1

1	2	3
Вимоги до застави	Необхідна наявність жорсткої застави (нерухомість, цінні папери)	Можлива застава різного типу (нерухомість, обладнання, дебіторська заборгованість)
Державна підтримка	Обмежена (деякі програми для пріоритетних галузей)	Широка (пільгові програми, субсидії, гарантії)
Рівень бюрократизації	Високий (складні процедури оформлення, тривалий розгляд заявки)	Низький (прості процедури оформлення, швидкий розгляд заявки)
Конкуренція	Низька (обмежена кількість банків, що пропонують інвестиційні кредити)	Висока (широкий спектр банківських та небанківських установ, що пропонують інвестиційні кредити)

Джерело: розроблено авторкою на основі [40,44,52,55,56].

Досвід зарубіжних країн інвестиційного кредитування свідчить про наявність численних програм підтримки МСБ. Дані програми можуть бути адаптовані для українських умов, навіть під час воєнного стану. Це дозволить забезпечити українським компаніям гнучкість та доступність кредитів, що полегшить роботу та дозволить підтримувати економіку країни.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній бакалаврській роботі розглянуто теоретичні, методичні та практичні засади інвестиційного кредитування малого і середнього бізнесу в Україні, надано пропозиції щодо впровадження запропонованого інвестиційного проекту ТОВ «КЖХ». За результатами проведеного дослідження сформульовано такі висновки та пропозиції, що відображають вирішення завдань кваліфікаційної бакалаврської роботи відповідно до поставленої мети:

1. Інвестиційне кредитування – це банківська послуга, яка надає позику для фінансування довготермінових потреб бізнесу. Цей кредит можна використовувати, наприклад, для будівництва нерухомості, придбання обладнання або купівлі земельної ділянки під забудову. Інвестиційне кредитування є важливим інструментом для стимулювання розвитку виробництва та реалізації нових проєктів.

2. Організація процесу банківського інвестиційного кредитування підприємств включає аналіз їхньої фінансової діяльності, оцінку фінансових потреб, визначення оптимальних умов кредитування та контроль за ефективним використанням наданих коштів для успішної реалізації інвестиційних проєктів.

3. Сучасний стан малого і середнього бізнесу в Україні характеризується складними викликами та певними можливостями для зростання. Після пандемії COVID-19 та війною з Росією, економічної нестабільності та політичної невизначеності, багато підприємств зіштовхнулися з фінансовими труднощами. Проте уряд і міжнародні організації активно підтримують сектор через різні програми фінансування, гранти та кредитні лінії. Також спостерігається зростання в інноваційних і технологічних галузях, а підприємці демонструють високу адаптивність та креативність. Реформи спрямовані на спрощення регуляторних вимог і покращення бізнес-клімату, що сприяє розвитку підприємництва. Незважаючи на виклики, малий і середній бізнес залишається важливим двигуном економіки України, забезпечуючи значну частину робочих місць і ВВП.

4. Фінансовий стан ТОВ "КЖХ" демонструє значний потенціал для зростання та поліпшення. Компанія успішно впоралася з викликами 2021 року і досягла позитивних змін у 2022 році, що підтверджує її здатність до адаптації та стратегічного планування. ТОВ "КЖХ" є кредитоспроможним підприємством з високим рівнем фінансової стійкості у 2022 та 2023 роках. Проте, для забезпечення стабільного фінансового стану в довгостроковій перспективі необхідно продовжувати роботу над підвищенням ефективності управління активами, оптимізацією витрат і підтриманням високого рівня ділової активності.

5. Реалізація інвестиційного проєкту ТОВ "КЖХ" має потенціал для розширення асортименту та зайняття нової ніші на ринку будівельних матеріалів, що підвищить конкурентоспроможність і фінансову стійкість компанії. Однак існує ризик технічних труднощів з розробкою нових технологій, нестача коштів через великі початкові інвестиції, можливе недооцінювання попиту на екологічні будівельні матеріали, а також залежність від постачальників і можливі зміни у законодавстві. Щоб зменшити ці ризики, необхідно ретельно планувати, тестувати нові технології, розробляти фінансові стратегії та підтримувати високі стандарти якості та екології.

6. Програма "Доступні кредити 5-7-9%". Вона стартувала в лютому 2020 року і спочатку спрямовувалась лише на інвестиційне кредитування, проте згодом була суттєво розширена і адаптована для ведення бізнесу в умовах COVID-19 та воєнного стану. Програма надає доступ до капіталу для підприємців, сприяє розвитку мікро- та малого підприємництва в Україні.

7. У зарубіжних країнах досвід інвестиційного кредитування суб'єктів МСБ включає різні успішні моделі. США підтримує МСБ через Програму адміністрування малого бізнесу (SBA), що забезпечує гарантії по кредитах та доступ до фінансування. У Німеччині KfW Bankengruppe надає довгострокові кредити з низькими відсотковими ставками для інвестицій у розвиток і модернізацію. В інших європейських країнах широко використовуються гранти та субсидії, а також кредитні гарантії для полегшення доступу МСБ до фінансування.

8. Проблеми інвестиційного кредитування підприємств МСБ в Україні включають високі відсоткові ставки, складні умови отримання кредитів, недостатню кількість кредитних гарантій та обмежений доступ до довгострокового фінансування. Шляхи вирішення цих проблем можуть включати зниження відсоткових ставок через державні субсидії, спрощення процедур кредитування, розширення програм кредитних гарантій та залучення міжнародних фінансових інституцій для забезпечення доступу до довгострокових інвестиційних ресурсів.

Інвестиційне кредитування МСБ є дуже важливим для України, оскільки сприяє розвитку підприємств малого та середнього бізнесу, стимулює економічний зріст та забезпечує створення нових робочих місць. Кредити дозволяють МСБ розширювати свою діяльність, впроваджувати нові технології та підвищувати конкурентоспроможність, що в свою чергу сприяє загальному економічному розвитку країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 16.03.2024)
2. Лебедка В. С. Аналіз кредитно-інвестиційної діяльності банку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 17. С. 559-563. URL:
3. Інвестиційний кредит: поняття, сутність, об'єкти та суб'єкти, переваги. Реферат. Освіта.UA. URL: https://ru.osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/18086/ (дата звернення: 17.03.2024)
4. Іванець І.В. , Жолнерчик Г.Ю. Банківське інвестиційне кредитування як ключове джерело фінансування розвитку реального сектору економіки. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики* Том 1 № 24 (2018), с.37-44
5. Грицай Т. Л. Інвестиційне кредитування, його сутність та значення в сучасних умовах господарювання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011, №17. с.7-10
6. Про інвестиційну діяльність. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 16.03.2024)
7. Пересада А.А. Інвестиційне кредитування. *Галерея фінансової літератури*. URL: <https://fingal.com.ua/content/view/563/87/1/0/> (дата звернення: 18.03.2024)
8. Якубенко Ю. Л. Принципи організації банківського інвестиційного кредитування підприємств .*Аграрна наука XXI століття: реалії та перспективи* : тези доп. наук.-практ. конф. (Дніпро, 25-28 лют. 2020 р.).ДДАЕУ. Дніпро : Друк. «Стандарт» (ПП Бойко В.В.), 2020. - С.49-51.

9. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text> (дата звернення: 02.04.2024)

10. Kostirko L., Rozmyslov A. VICTORY TO THE METHOD OF INDICATIVE PLANNING IN THE SYSTEM OF INVESTMENT CREDITING OF ENTERPRISES. *Economic scope*. 2020. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/162-20> (дата звернення: 18.04.2024)

11. Гобрей М.В. Теоретико-методична сутність інвестиційного процесу як економічної категорії. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. №6. С.151-154.

12. Поняття кредиту, його призначення та види. Реферат. Освіта.UA. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/bank/19904/#:~:text=Бланковий%20кредит%20%20Оце%20кредит,%20який,кредиту%20і%20перевірений%20авторитет%20у> (дата звернення: 25.03.2024)

13. Консорціумний кредит. LivingFo – Портал LivingFo – найкращі новини. URL: [https://livingfo.com/konsortsiumnyjkredyt/#:~:text=Консорціумний%20кредит%20\(Consortium%20Loan\)%20,фінансування%20яких%20неможливе%20одним%20Обанком](https://livingfo.com/konsortsiumnyjkredyt/#:~:text=Консорціумний%20кредит%20(Consortium%20Loan)%20,фінансування%20яких%20неможливе%20одним%20Обанком) (дата звернення: 25.03.2024)

14. Банківський кредит та його класифікація. Реферат. Освіта.UA. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/bank/19751/> (дата звернення: 26.03.2024)

15. Наumenko Н., Грабко О. Мале та середнє підприємство в Україні та ЄС: аналіз та порівняльна характеристика. *Вісник Міжнародного гуманітарного університету. Економіка та менеджмент*. 2021. № 51.

16. Харченко Р. В. Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. *Бізнесінформ. Проблеми підприємництва*. 2022. №8. С. 81-87.

17. Український бізнес під час війни: реальна аналітика та перспективи на майбутнє у 2024 році. URL: <https://finstream.ua/ukrayinskyj-biznes-pid-chas-vijny-analityka/> (дата звернення: 15.04.2024)

18. Тарасовський Ю. Понад 300 000 нових ФОП відкрилося минулого року. Це більше показника довоєнного 2021-го – Forbes.ua. Forbes.ua | URL: <https://forbes.ua/news/ponad-300-000-novikh-fopiv-vidkrilosya-u-2023-rotsi-tse-bilshe-pokaznika-dovoennogo-2021-roku-08012024-18359> (дата звернення: 30.03.2024)

19. Record Number of Businesses Opened in Ukraine Despite Ongoing Conflict – Opendatabot. Опендатабот. URL: <https://opendatabot.ua/en/analytics/fop-record-2023> (дата звернення: 30.03.2024)

20. 84% компаній повністю функціонують після 1,5 року повномасштабної війни росії в Україні – нове опитування Американської торговельної палати в Україні та Citi Україна. Американська торговельна палата в Україні. URL: <https://chamber.ua/ua/news/84-kompaniy-povnistiu-funktsionuiut-pislia-1-5-roku-povnomasshtabnoi-viyny-rosii-v-ukraini-nove-opytuvannia-amerykanskoj-torhovelnoi-palaty-v-ukraini-ta-citi-ukraina/> (дата звернення: 30.03.2024)

21. Американська торговельна палата в Україні. URL: https://chamber.ua/wpcontent/uploads/2023/12/survey_wartime_UA.pdf (дата звернення: 11.04.2024)

22. ShieldSquare Captcha. ShieldSquare Captcha. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/diucha-mizhnarodna-pidtrymka-ukrainskoho-pryvatnoho-sektoru-skladaie-ponad-4-mlrd-ievro> (дата звернення: 25.04.2024)

23. «Доступні кредити 5-7-9%»: Кабмін змінив умови програми пільгових кредитів для бізнесу. Міністерство фінансів України. 2023. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2023/09/15/112608626/> (дата звернення: 25.04.2024)

24. Державна програма «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%». УкрЕксімБанк. URL: <https://www.eximb.com.ua/business/klientam-msb/msb-kredyty/msb-lizyng.html> (дата звернення: 25.04.2024)

25. Доступний фінансовий лізинг. ПУМБ. URL: https://b2b.pumb.ua/finance/finliz_5-7-9 (дата звернення: 25.04.2024)

26. Інформація про результати державної програми доступні кредити 5-7-9. Фонд розвитку підприємництва. 2024. URL: <https://bdf.gov.ua/publicna-informatsiia/informatsiia-pro-rezultaty-derzhavnoi-prohramy-dostupni-kredyty-5-7-9/> (дата звернення: 25.04.2024)

27. КЖХ. YouControl. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/35829452/ (дата звернення: 26.04.2024)

28. Мінфін: «Доступні кредити 5-7-9%» та «Доступна іпотека 7%» стали ще доступнішими. Урядовий портал. 2021. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-dostupni-krediti-5-7-9-ta-dostupna-ipoteka-7-stali-shche-dostupnishimi> (дата звернення: 25.04.2024)

29. Оптимізація Державних програм «Доступні кредити 5-7-9%» та «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%» в умовах воєнного стану – Інфографіка. Міністерство фінансів України. 2023. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/optimizatsiia_derzhavnikh_program_dostupni_krediti_5-7-9_ta_dostupnii_finansovii_lizing_5-7-9_v_umovakh_voiennogo_stanu_infografika-3892 (дата звернення: 21.04.2024)

30. Програма FinancEast: 153 інвестпроекти, понад 600 мільйонів гривень. Економічна правда. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/03/21/698090/> (дата звернення: 16.04.2024)

31. Результати проєкту FinancEast. Фонд розвитку підприємництва. 2024. URL: <https://bdf.gov.ua/success-stories/rezultaty-proiektu-financeast/> (дата звернення: 13.04.2024)

32. Розвиток державної програми "Доступні кредити 5-7-9 %" у фокусі уваги засідання Ради з фінансової стабільності. Національний банк України. 2022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rozvitok--derjavnoyi-programi-dostupni-krediti-5-7-9--u-fokusi-uvagi-zasidannya-radi-z-finansovoyi-stabilnosti> (дата звернення: 01.05.2024)

33. ТОВ «КЖХ». Опендатабот. URL: <https://opendatabot.ua/c/35829452> (дата звернення: 14.04.2024)

34. Товариство з обмеженою відповідальністю «КЖХ». Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/edr/35829452> (дата звернення: 14.04.2024)

35. Уряд дав старт державній програмі «Доступні кредити 5-7-9%». Міністерство економіки України. 2020. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=93e2d1bd-fcd2-454b-ad61-55251e5fe784&title=UriadDavStartDerzhavniiProgramidostupniKrediti5-7-9-> (дата звернення: 14.04.2024)

36. Фінансова звітність ТОВ «КЖХ» за 2022 рік. Clarity Project. URL: https://clarity-project.info/edr/35829452/finances?current_year=2022 (дата звернення: 14.04.2024)

37. Фінансова звітність ТОВ «КЖХ» за 2023 рік. Clarity Project. URL: https://clarity-project.info/edr/35829452/finances?current_year=2023 (дата звернення: 14.04.2024)

38. FinancEast. OTP Leasing. URL: <https://otpleasing.com.ua/financeast/> (дата звернення: 14.04.2024)

39. Берницька Д. І. Дослідження процесів розвитку малого і середнього бізнесу: зарубіжний досвід. *Економічний форум*. 2019. № 2. С. 4-12.

40. BPIFRANCE. Bpifrance.com. URL: <https://www.bpifrance.com/> (дата звернення: 30.04.2024)

41. Accueil Entrepreneur | Bpifrance Création. Vous voulez créer ou reprendre une entreprise ? Retrouvez toutes les informations pour réussir votre création d'entreprise. URL: <https://bpifrance-creation.fr/> (дата звернення: 30.04.2024)

42. KfW – Responsible banking | KfW. Bank aus Verantwortung | KfW. URL: <https://www.kfw.de/About-KfW/> (дата звернення: 29.04.2024)

43. ERP Start-up Loan – StartGeld: | KfW. Bank aus Verantwortung | KfW. URL: https://www.kfw.de/About-KfW/Newsroom/Latest_News/Pressemitteilungen-Details_313344.html (дата звернення: 28.04.2024)

44. Promotion for business startup | KfW. Bank aus Verantwortung | KfW. URL: <https://www.kfw.de/inlandsfoerderung/Privatpersonen/Existenzgruendung/index-2.html> (дата звернення: 30.04.2024)

45. Invitalia: l'Agenzia nazionale per lo sviluppo d'impresa. Invitalia: l'Agenzia nazionale per lo sviluppo d'impresa - Agenzia nazionale per l'attrazione degli investimenti e lo sviluppo d'impresa. URL: <https://www.invitalia.it/> (дата звернення: 28.04.2024)

46. Cos'è Smart&Start Italia - Invitalia. Invitalia: l'Agenzia nazionale per lo sviluppo d'impresa - Agenzia nazionale per l'attrazione degli investimenti e lo sviluppo d'impresa. URL: <https://www.invitalia.it/cosa-facciamo/creiamo-nuove-aziende/smartstart-italia/cose> (дата звернення: 29.04.2024)

47. Invitalia: l'Agenzia nazionale per lo sviluppo d'impresa - Invitalia. Invitalia: l'Agenzia nazionale per lo sviluppo d'impresa - Agenzia nazionale per l'attrazione degli investimenti e lo sviluppo d'impresa. URL: <https://www.invitalia.it/cosa-facciamo/creiamo-nuove-aziende/nuove-imprese-a-tasso-zero/cose> (дата звернення: 30.04.2024)

48. Instituto de Crédito Oficial. Instituto de Crédito Oficial. URL: <https://www.ico.es/> (дата звернення: 29.04.2024)

49. ICO Empresas y Emprendedores. Instituto de Crédito Oficial. URL: <https://www.ico.es/ico-empresas-y-emprendedores> (дата звернення: 30.04.2024)

50. Grupa Polskiego Funduszu Rozwoju - Inwestycje dla Polski. Polski Fundusz Rozwoju (Grupa PFR). URL: <https://pfr.pl/> (дата звернення: 30.04.2024)

51. Gwarancja Biznesmax Plus. URL: <https://www.bgk.pl/produkty/gwarancja-biznesmax-plus#c32627> (дата звернення: 02.05.2024)

52. Loans U.S. Small Business Administration. Small Business Administration. URL: <https://www.sba.gov/funding-programs/loans> (дата звернення: 30.04.2024)

53. Small Business Administration. Small Business Administration. URL: <https://www.sba.gov/> (дата звернення: 30.04.2024)

54. Сафонова В. Є., Грушина А. І. *Наукові праці МАУП. Серія Економічні науки*. 2018. вип. 55(1). с. 5–11.

55. Шишкіна О., Краснянська Ю. Проблеми, перспективи та ризики кредитування суб'єктів малого й середнього бізнесу. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2018. № 4 (16). С. 198-211.

56. Зварич М.М. Проблеми і перспективи інвестування малого та середнього бізнесу. Конференції Державного університету «Житомирська політехніка». URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/170.pdf> (дата звернення: 15.05.2024)

ДОДАТКИ

Додаток А

Звіт про фінансовий стан (Баланс) ТОВ «КЖХ» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Активи	Період дослідження, роки		
	2021	2022	2023
I. Необоротні активи Основні засоби:	26,70	18,30	10,80
первісна вартість	108,60	108,60	108,60
знос	81,90	90,30	97,80
Інші необоротні активи	6,60	6,60	6,60
Усього за розділом I	33,30	24,90	17,40
II. Оборотні активи Запаси	1 240,20	1 186,30	1 371,80
Поточна дебіторська заборгованість	255,40	67,30	89,90
Гроші та їх еквіваленти	41,90	236,20	25,40
Інші оборотні активи	170,60	35,40	27,00
Усього за розділом II	1 708,10	1 525,20	1 514,10
Баланс	1 741,40	1 550,10	1 531,50

Пасиви	Період дослідження, роки		
	2021	2022	2023
Капітал	120,00	120,00	120,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	366,20	1 013,40	1 048,70
Неоплачений капітал	0,00		
Усього за розділом I	486,20	1 133,40	1 168,70
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	0,00	0,00	0,00
III. Поточні зобов'язання Короткострокові кредити банків	0,00	0,00	0,00
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	0,00	0,00	0,00
розрахунками з бюджетом	35,20	39,40	39,10
розрахунками зі страхування	0,00	2,50	2,50
розрахунками з оплати праці	180,40	164,50	160,30
Інші поточні зобов'язання	1 039,60	210,30	160,90
Усього за розділом III	1 255,20	416,70	362,80
Баланс	1 741,40	1 550,10	1 531,50

Звіт про фінансові результати ТОВ «КЖХ» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Стаття	Період дослідження, роки		
	2021	2022	2023
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	75,00	964,40	328,80
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	60,10	390,20	160,00
Інші доходи	0,00	206,30	
Інші витрати	124,50	133,30	133,60
Разом доходи (2000 + 2160)	75,00	1 170,70	328,80
Разом витрати (2050 + 2165)	184,60	523,50	293,60
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	-109,60	647,20	35,20
Податок на прибуток	0,00	0,00	0,00
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	0,00	0,00	0,00
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	-109,60	647,20	35,20